

Fanzin za fantazijo, znanstveno fantastiko in horor ter svet Drugotnosti
ISSN 1855-6434 | december 2013 | letnik 6 | številka 29

Jašubeg en Jered

novice iz Drugotnosti

SREČNO
POSTAPOKALIPTIČNO
2014

Jašubeg en Jered

ISSN 1855 - 6434

Fanzin za fantazijo, znanstveno fantastiko in horor ter svet Drugotnosti

Izdajatelj in urednik:

Bojan Ekselenski

Ljubljanska cesta 5A, 3000 Celje

Društvo Zvezdni prah Maribor

Stritarjeva 24, 2000 Maribor

GSM: +386 40 642 356 (Bojan)

E-pošta: bojan.ekselenski@gmail.com

Internet: www.drugotnost.si

Preostalniki:

Oblikovanje: Andrej Ivanuša

Naslovnica:

Philip Straub, Enchanted Evening

Copyright © 2013 Bojan Ekselenski

Vse pravice pridržane.

Besedila, slike in oblikovne rešitve je prepovedano kopirati na kakršenkoli način brez dovoljenja izdajatelja.

BEK = Bojan Ekselenski

JIV = Jani Ivanuša

ANI = Andrej Ivanuša

NOVOPEČENI

■ Kje ste novi avtorji?

Verjamem, da je v Sloveniji precej ljubiteljev in ljubiteljic fantazije, znanstvene fantastike in hororja, ki imajo tudi ustvarjalno energijo. Žal nimamo nobenega periodičnega glasila, ki bi redno objavljalo in s svetovanjem pomagalo avtorjem pri njihovih prvih korakih v svet ustvarjalnosti. Prav Jašubeg en Jered torej orje ledino.

■ Kaj lahko avtorji pričakujete?

Vsako delo bo šlo skozi nekaj rok. Prvo sito je pravopisno, torej skladnja in pomenoslovje. Nadalje gre skozi vsebinsko pretresanje. Ne bomo iskali napak, temveč kvaliteto. Objavili bomo dve ali tri najkvalitetnejše zgodbe. Objavili bomo zgoščeno oceno vsakega prispelega dela, pri čemer bomo avtorjem svetovali, kako naprej.

■ Kam poslati svoje umetnine?

Svoje umetnine pošljite na e-naslov:
bojan.ekselenski@gmail.com

PREBERITE V TEJ ŠTEVILKI ...

Kot vedno pričenjamo številko z uvodnikom, spekulativnimi novicami, ki jih tokrat ni veliko, in z rubriko *O Življenju, Vesolju in sploh Vsem*. Seveda smo vse skupaj začiniili še z *Vesoljskim humorjem*.

⇒ *Več na straneh od 3 do 5.*

Poročamo o dveh dogodkih. To sta prva slovenska delavnica spekulativne fikcije in predpremiere filma *Hobit: Smaugova pušča*.

⇒ *Več na straneh od 6 do 8.*

Pri ocenah filmov v naših kinematografih in na devedejih smo se najprej ustavili na hitu letošnjega leta, že omenjenem filmu *Hobit: Smaugova pušča*, drugi del trilogije o Hobitovem epskem potovanju. Potem sledijo *Thor: Svet teme*, *Gravitacija*, *Duša* in *Enderjeva igra*.

Vsekakor še vedno beremo in ne samo gledamo. Tokrat smo prebrali knjigi *Bojni tiger* in *Trojanska maska* izpod tipkovnice Davida Gibbinsa.

⇒ *Več na straneh od 9 do 17.*

Ker želimo spodbujati domače avtorje, smo za tokratni intervju poprosili Marka Jordana, ki je naš trenutno najbolj 'vroč' ilustrator fantazijskih in podobnih romanov.

⇒ *Več na straneh od 18 do 19.*

V rubriki *IZOBRAŽEVANJE* smo prostor namenili enemu najbolj znanih ameriških ilustratorjev znanstvene fantastike in fantazije Alexandru A. Schomburgu, ki je bil rojen na Portoriku.

⇒ *Več na straneh od 20 do 21.*

Bojan Ekselenski se je v rubriki *POGLEDI* lotil razglabljanju o sobivanju papirnatih in e-knjig. Ob tem primerja stanje v ZDA, v Evropi in pri nas. Vsekakor je zanimivo, kako je to odvisno od pojmovanja kaj knjiga sploh je.

⇒ *Več na straneh od 22 do 25.*

Literarni del prinaša naslednje umetnine: dražilnik iz epa Vitezi in čarovniki z naslovom *Zlom Imperija* (Bojan Ekselenski), kratke zgodbe *Terorist* (Bojan Ekselenski), *Levitev* (gost iz Srbije Tihomir Jovanović-Tika), *Aequilibrium* (Andrej Ivanuša), *Dobra karta* (Marko Vitas), *Android Adam*, *Osebna številka* (Vid Pečjak) in balado *Šimen inu Agata* (Andrej Ivanuša).

⇒ *Več na straneh od 26 do 40.*

OCENJEVALNI STANDARDI

Za ocenjevanje filmov v kinu in na DVD ter knjig uporabljamo naslednja merila:

FILM V KINU:

- 2,0 - zgodba (njena izvirnost, izvedba v scenarističnem pomenu, ipd.),
- 1,5 - izvedba (glasba, režiserski prijemi, kamera, posebni učinki),
- 1,0 - igra (verodostojnost igre, vživetost v vlogo, prepričljivost, ipd.),
- 0,5 - tehnična kvaliteta izvedbe (3D, kvaliteta slike, zvoka).

DVD FILM:

- 2,0 - zgodba (isto, kot pri filmu v kinu),
- 1,0 - igra (isto, kot prej),
- 0,5 - oprema škatle (bonusi, kvaliteta ovitka, dodatne vsebine),
- 0,5 - razmerje cena / kvaliteta (kaj dobiš za zahtevan denar),
- 1,0 - tehnična kvaliteta dobljenega (kvaliteta slike, zvoka).

KNJIGA :

- **VSEBINA (max. 5,0)**
- 3,0 - zgodba (njena izvirnost in njeno vodenje od začetka do zadnje strani),
- 1,0 - izvedba ideje (žanrska umeščenost, preseganje ali stapljanje žanrov)
- 1,0 - podajanje zgodbe (jezikovna vsečnost, izvirnost, jezikovna barvitost v skladu z zgodbo, ipd.),
- **OBLIKA (max. 5,0)**
- 2,0 - oblikovanje (kako je knjiga oblikovana, prelom knjige, ipd.),
- 2,0 - spletna podpora in vsebinski dodatni bonbončki,
- 1,0 - dobljeno za denar ali razmerje cena / kvaliteta (kaj dobiš za svoj denar v primerjavi s primerljivo konkurenco).

Najvišja možna ocena v vseh primerih je 5! Tako, zdaj veste kakšna so merila. Pri vsakem opisu bo analiza, kje je izdelek dobil in kje izgubil ter seveda skupna ocena.

ENA KNJIŽNO UVODNA JE TA ...

Bojan Ekselenski

29. knjižni sejem v Cankarjevem domu se je iztekkel. Najpomembnejši slovenski knjigotrški, založniški in nasploh knjižni dogodek leta je mimo. Z njim so bili vsi zadovoljni. Obiska je bilo več, posla je bilo več, torej kriza le ni spodnesla želje ljudi po branju. Knjiga gre v promet, če se prodaja po razumni ceni.

Slovenski avtorji spekulativne fikcije smo bili tradicionalno odsotni, vsaj kar se tiče uradnega sejemskega dogajanja. Ob vsej množici dogodkov, vrtečih se v Cankarjevem domu od srede, 20. 11. do nedelje, 24. 11., ni bil niti en sam namenjen slovenskim avtorjem spekulativne fikcije.

Nas je tako malo? V hrupu drugih, s knjigami povezanih besed, molk spekulativne fikcije pogine nekje v kotu ilegale. Na žalost skoraj nihče na literarnem nebu Slovenije ne ve, kaj bi s to besedno zvezo – spekulativna fikcija. Pravzaprav se tega izraza vsi, ki se imajo za »resne« literarne ustvarjalce, izogibajo kot hudič križa. Za književnikov ugled naj bi bila besedna zveza spekulativna fikcija ali, bog nam odpusti, žanrska literatura, smrtonosnejša, kot je za vampirja česen, namočen v sveto vodico. V izogib tega ukletega izraza so izumili magični realizem, postmodernistično literaturo in še kaj, česar ne vem.

Bodimo samokritični. Pred ogledalom moram s prstom pokazati tudi nase. Nihče od nas ni podal niti ene same pobude za organiziran nastop. Vsi samo veselo čakamo na nebeškega svetnika in njegovo vodenje pod luči javne pozornosti. Tega pa seveda ni, saj se raje zapija in debatira v imenitni družbi Prešerna, Cankarja in drugih v literarnih nebesih. Malo mu je mar za neke jokajoče X.Y. miške.

Sicer sem bil prisoten na stojnici malega založnika Pro-Andy s.p., a to je bila precej partizanska akcija. Je vzrok temu naša prislovična introvertiranost? Smo res takšne mevže, čakajoče na sveti gral žarometov strokovne in predvsem obče javnosti?

Kje je torej problem nastopa domačih avtorjev?

Problem domačih avtorjev ni zgolj partizanska produkcija, ta je posledica stanja na našem trgu. Največji problem s(m)o kar avtorji sami. Imamo društvo, vsaj po E-mailu smo povezani. V dobi spleta smo si bližje, kot še nikoli. Rezultat? Ni, ni, miška papala.

Samo s čakanjem ne bomo ničesar dosegli. Nihče nas ne bo prijel za roko in peljal pod žaromete. Knjižni sejem je odlična priložnost za promocijo, za poziranje pod žarometom pozornosti, a letos smo jo znova spregledali.

Stroka nas popolnoma ignorira. Ni čudno, saj se tudi sami ignoriramo s čakanjem na mano iz nebes. Torej nimamo pravice do nerganja.

Naj se posvetim vedrejšim zadevam. Iztekla se je

**SREČNO
POSTAPOKALIPTIČNO
2014**

prva Delavnica kreativnega pisanja spekulativne fikcije. Odziv je bil odličen. Sodeloval je izjemno pisan nabor avtoric in avtorjev. Nekateri so že precej izkušeni, a drugi popolni začetniki. Namen delavnice je bil predvsem udejanjiti neke standarde, terminologijo in podobno. Vsekakor sem glede ustvarjanja domače avtorske baze in posledično zagona scene precej optimističen.

V kratkem času bo pripravljen drugi korak konsolidacije slovenske avtorske scene – izdaja polprofesionalne literarne revije. S čakanjem na milost nekoga od zunaj ne bomo daleč prišli. Sami moramo začeti in zagrizniti v kislo jabolko novega projekta. Udeleženske in udeleženci delavnice dajejo upanje, da smo pred lepšimi časi za domačo avtorsko sceno. Kot je rekla prijateljica Ruža, če nimaš dostopa do originala, si ustvari substitut.

Pred nami je postapokaliptično leto 2014, mogoče nas čaka kakšna ekonomska nezgoda. Lahko nas doleti lomljenje vratu E-samozaložništva. Mogoče kakšna nova davčna domislica?

Vsekakor srečno in uspešno novo leto 2014 in seveda najlepše božične praznike!

Dobro obiskan 29. slovenski knjižni sejem je bil v Cankarjevem domu v Ljubljani v času od 20. novembra do 24. novembra 2013. Društvo Zvezdni prah je ob pomoči založbe Pro-Andy iz Maribora sodelovalo na sejmu. Predstavili smo naš 'Zbir slovenske fikcije ZVEZDNI PRAH 2012'. Založba pa je predstavila avtorja slovenskega fantazijskega epa VITEZI IN ČAROVNIKI Bojana Ekselenskega. Ob njem pa še Martina Vavpotiča z njegovo steampunk novelo CLOCKWORKS WARRIOR in Andreja Ivanuša z njegovima knjigama ČUDOVITA POTOVANJA ZAJCA RONA in SVETODREV. (ANI)

EUROCON 2014 DUBLIN

Prihodnje leto bo evropska konvencija znanstvene fanstatike, ki jo prireja ESFS (European SF Society) v Dublinu med **22. in 24. avgustom 2014**. Tehnični organizator je Irsko združenje, ki sicer prireja irski festival Shamrokon.

Častni gostje (GOHs) bodo predvidoma Andrzej Sapkowski (Poljska) Jim Fitzpatrick, Michael Carroll, (oba Irska), Seanan McGuire (ZDA, pisateljica s škotskimi koreninami) in Ylva Spångberg (Švedska) ter morda še kdo.

Delegat za Slovenijo je Bojan Ekselenski iz društva Zvezdni prah.

LONCON 3

72. WORLDCON 2014 LONDON

Le 'korak' vstran, v Londonu, bo tudi svetovna konvencija ZF. Ta je že dvainsedemdeseta po vrsti! Odvijala se bo teden dni pred Shamrokomom v Dublinu, torej od 14. do 18. avgusta 2014. Ljubitelji si lahko tako organiziramo aktivne počitnice v Angliji in na Irskem ter se udeležimo obeh konvencij.

Gostje (GOHs) bodo John Clute (Kanada), Malcolm Edwards, Chris Foss, Bryan Talbot (vsi V.Britanija) in Jeanne Gomoll ter Robin Hobb (obe iz ZDA). Predviden je bil še Iain M Banks (V.Britanija), ki pa je pred kratkim preminil.

Organizatorji napovedujejo naporen urnik, ki obsega intervjuje z različnimi avtorji, predavanja, debate, delavnice, bralnice in panelne razprave, da o projekcijah filmov, razstavah in zunanjih prireditvah niti ne govorimo. Skupaj je predvidenih več kakor 600 dogodkov.

Vsekakor velik in naporen dogodek, pravzaprav kar dva!

Več o obeh dogodkih na:

- SHAMROKON
www.shamrokon.ie
- LONCOM3
www.loncon3.org

(ANI)

PREGLED IZDANIH ZF&F KNJIG V LETU 2014 SLOVENSKI AVTORJI/CE

Kratek pregled baze COBISS/OPAC za področje (znanstveno) fantastična proza je za leto 2013 dal naslednje izdaje:

- **Zardoz in računalnik** /Sonja Koranter - Ljubljana: Alba 2000, 2013
- **Beg** /Simon Moe; Ljubljana: OŠ Majde Vrhovnik, 2013
- **Emma Storm (Bratovščina Culis)** /Uroš Topić, Ljubljana: Pasadena, 2013
- **Razvaline časa** /Jure Domajnko; Bevke: Smar-team, 2013
- **Kamen razčlovečenja** /Roman Komac; Bevke: Smar-team, 2013
- **Na valovih vetra** /Aneja Gros; **Rožna izbranka** /Aneja Gros; **Zamrznjena v času** /Aneja Gros; vse Portorož: Murano, 2013
- **Neverjetni Dobrogoj Bajc** /Iztok Vrhovec; Ljubljana: Ved, 2013
- **Arcas** /Barbara Chybei (Čibej); Bevke: Smar-team, 2013
- **Svit in skrivnostno jezero** /Iztok Vrhovec; Ljubljana: Ved, 2013
- **Uroki polne lune** /Marjan Tomšič; Ljubljana: Študentska založba, 2008-2013
- **Poljub Črnega jezera**, saga Uslužbenka /Annalight Night; **Uslužbenka Zmaja**, saga Uslužbenka /Annalight Night; **Uslužbenka senc**, saga Uslužbenka /Annalight Night ; vse Portorož: Murano, 2013

(ANI)

O ŽIVLJENJU, VESOLJU IN SPLOH VSEM

KOMET ISON (C/2012 S1) SE JE STOPIL

»Konec letošnjega leta pričakujemo pojav kometa po imenu Ison. Gre za najlepšo repatico, ki jo bo mogoče videti s prostimi očmi in hkrati uvrstiti med najlepše v zadnjih desetletjih,« so napovedovali astronomi in bombastično napovedovali časopisi. A žal se napovedi niso uresničile. Ker je potoval tako blizu Sonca, ga je

njegova toplota preprosto stopila. Ostal je samo še plinasti oblak, ki se počasi izgublja.

Odkrila sta ga Vitalij Nevski iz Belorusije in Artjom Noviçonok iz Rusije septembra 2012. Ob odkritju so domnevali, da ima premer okrog 5 km, kasneje pa se je vrednost zmanjšala na 2 km. Na sliki je komet fotografiran s pomočjo teleskopa preden je zavil okrog Sonca. (ANI)

BREZ BESED

PLANET HUMORJA

PONASTAVITEV GESLA

>> Oprostite, vaše geslo ni bilo v uporabi več kakor 30 dni in je poteklo. Zato ga morate ponastaviti.

rožice

>> Oprostite, uporabili ste premalo znakov.

lepe rožice

>> Oprostite, uporabiti morate vsaj en numerični znak.

1 lepe rožice

>> Oprostite, ne smete uporabljati presledkov.

1leperožice

>> Oprostite, uporabiti morate vsaj 10 različnih znakov.

1jebeneleperožice

>> Oprostite, uporabiti morate vsaj eno veliko tiskano črko.

1JEBENEleperožice

>> Oprostite, velikih tiskanih črk ne smete uporabiti zaporedno.

1JebeneLepeRožice

>> Oprostite, če vnašate stavek, morate uporabiti več kakor 20 znakov.

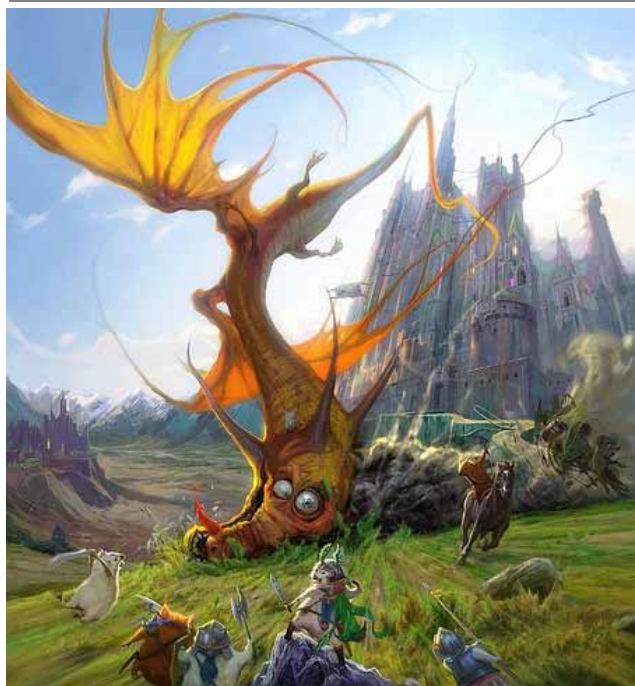
1JebeneLepeRožice,DajMiŽeEnkratTaPrekletiDostop

>> Oprostite, v stavku ne smete uporabljati ločil.

1JebeneLepeRožiceDajMiŽeEnkratTaPrekletiDostop

JebemtiMater

>> Oprostite, to geslo je že uporabljeno!

ROKODELSTVO SPEKULATIVNE FIKCIJE

PRVA DELAVNICA - TRUBARJEVA HIŠA LITERATURE

NOVEMBER, DECEMBER 2013

Pripravil Bojan Ekselenski

PRVA SLOVENSKA DELAVNICA SPEKULATIVNE FIKCIJE

Člani društva Zvezdni prah smo v Trubarjevi hiši literature v Ljubljani organizirali Delavnico kreativnega pisanja spekulativne fikcije. Projekt je finančno podprl Javni sklad republike Slovenije za kulturne dejavnosti (JSKD). To je prvi takšen dogodek v Sloveniji.

Moja pričakovanja so bila precej skromna. Računal sem na tri, mogoče štiri udeležence. Na koncu jih je bilo osem. Izredno zanimiva je bila tudi sestava udeležencev. Skupaj so se znašli že precej izkušene pisatelji/ce in popolni začetniki/ce. Tudi drugače je šlo za pisano družčino. Sodelovali so od študenta do odvetnice. Skratka, izredna družčina.

Delavnica se je odvijala v treh zaporednih torkih po dve šolski uri z dodatnim debatnim časom. Začeli smo 19. 11. 2013 ob 18h in zaključili 3. 12. 2013 ob precej pozni uri. Predavali smo dr. Robert Simonišek, Andrej Ivanuša in moja malenkost, ki sem bil tudi organizator delavnice.

Za potrebe delavnice sem v tem času izdal tudi e-priročnik **Rokodelstvo spekulativne fikcije 1**. Knjiga je v e-obliki na voljo na Biblosu (www.biblos.si/lib/book/9789619347195) za izposajo ali nakup. Vsak udeleženec delavnice je dobil DVD s knjigo, računalniško aplikacijo za podporo pisanju proze, wordove podloge za pisanje v skladu s standardi in še nekaj orodij odprtokodne narave (slovenski Open Office in Libre Office za pisateljstvo, Sigil za izdelavo ePub in Calibre za delo z e-publikacijami na osebнем računalniku). Pravzaprav so na disku vsa orodja za rokodelstvo v domači literarni delavnici.

POTEK DELAVNICE

Kako je vse skupaj potekalo? Za razliko od nekaterih drugih delavnic z besedama 'kreativno pisanje' v imenu pri tej delavnici ni bilo nobenih vstopnih pogojev. Nikakor si nismo dovolili predrznosti z omejevanjem vpisa z nekakšnimi fiktivnimi kriteriji. Začetna delavnica je bila odprta za vse, ne glede na pisateljske izkušnje, izobrazbo ali življenjski status. Delavnica se je ločila od drugih tudi po namenu in izvedbi. Namenjena je bila vsem z željo po pridobitvi osnovnih obrtniških veščin in orodij, potrebnih za pisanje dobrih zgodb, s poudarkom na spekulativni fikciji.

Delavnica 1, kot ji skrajšano rečemo, je namenjena tudi poenotenju terminologije in vzpostavitvi osnovnih standardov. Zaradi tega je bila bolj ali manj niz predavanj z malo debate. Težko debatiraš, dokler nimaš vzpostavljenega komunikacijskega protokola. To smo postorili s predavanji in z e-knjigo. Tako so tudi popolni začetniki lahko udobno stopili na vlak ustvarjanja spekulativne fikcije (pravzaprav vsakršne fikcije).

**NE OPISUJ - PRIPOVEDUJ,
NE PRIPOVEDUJ - TEMVEČ POKAŽI!**

PRVO SREČANJE - 19. NOVEMBER 2013

Na prvem srečanju smo se spoznali. Najprej »vau« zaradi udeležbe. Na tem srečanju sva z Andrejem na kratko razložila, kaj termin spekulativna fikcija sploh pomeni in izpostavila tri žanrske skupine, ki sodijo v ožji nabor. Seveda spekulativna fikcija niso samo znan-

Drugi dan na delavnici - levo: beremo; desno: predavatelj dr. Robert Simonišek;

stvena fantastika, fantazija in grozljivščina, a smo se na njih omejili predvsem zaradi obvladljivosti vsebine pri začetnem spoznavanju s to literaturo.

V drugem delu sva najprej podala osnovne tehnične standarde pri (ne)oblikovanju besedila za objavo. Na ta način sva predstavila temeljne tehnične in terminološke pojme, veljavne na razvitih trgih. Končno smo prišli do 'resne' vsebine. Na kratko sva razložila način podajanje zgodbe, predvsem, kako se izogniti duhamornemu opisovanju in uspavanju bralčeve pozornosti.

Na koncu pa sva se dotaknila še precejšnjega problema, ki ga opažajo tudi tuji uredniki – pozerskega pisanja. To je pisanje, kjer avtor predstavlja svoje pisanje, v ospredje postavlja sposobnosti tvorjenja besednih zvez, a zgodba, če jo sploh ima, je v ozadju, v službi avtorjeve samopromocije. Opozorila sva, če v kakšni recenziji opazite metafizično zapisovanje navdušenja nad avtorjevim pisanjem, a skoraj ni ničesar o vsebini, je to primer pozerskega pisanja.

Kot se spodobi, je bila na koncu domača naloga.

DRUGO SREČANJE – 26. NOVEMBER 2013

Na drugem srečanju nam je predaval izkušen predavatelj dr. Robert Simonišek. Predaval je o poeziji in osnovah proznega ustvarjanja, kot ga vidi literarni strokovnjak in izkušen avtor. Odlično predavanje je hitro minilo. Robert je spretno izbral primerne poudarke, saj sta dve šolski uri premalo za celovitejšo obravnavo predstavljene tematike. Po predavanju je sledila debata, a ta je bila kratka, ker smo bili časovno omejeni zaradi drugega dogodka za nami. Čisto na koncu smo pobrali nekatere domače naloge. S tega srečanja so tudi slike.

TRETJE SREČANJE – 3. DECEMBER 2013

Tretje srečanje je bilo vsebinsko najobširnejše. Obravnavali smo melodijo pripovedi, nadzor nad tempom, izbiro perspektive in časovne dimenzije in načinu, kako se izogniti neumnostim. Čisto na koncu je bilo še predavanje o uredniškem in založniškem delu. Imeli smo tudi kratko analizo domačih nalog in na koncu je sledila obča debata.

Drugi dan na delavnici (vse foto BEK)

Opravili smo tudi anketo, saj smo z njeno pomočjo dobili dragocene napotke za nadaljnje delo. Objavili smo še razpis za udeležence in udeležence delavnice za pet vsebinskih sklopov. Vsakdo lahko sodeluje z eno ali več zgodbami, ki jih mora poslati do konca januarja. 25. februarja bo predvidoma predstavitev skupne E-knjige.

Nekateri udeleženci so pokazali svoje knjižne izdelke. Upam, da bodo vsi predstavljeni v fanzinu ali nastajajoči polprofesionalni literarni reviji za spekulativno fikcijo.

DOMAČE NALOGE

Kvaliteta domačih nalog me je glede na časovno okno za pripravo prijetno presenetila. Vse zgodbe so z malo uredniškega in lektorskega čiščenja in preurejanja vredne objave, kar je zelo dober pokazatelj. Izziv je bil predvsem napisati kratke zgodbe, pravzaprav črtice na zadane teme.

Delavnica je uspela. Tudi rezultate ankete so pokazali zadovoljstvo. Na srečo so se skoraj vsi razpisali glede mnenj in predvsem izboljšav. Dobili smo dragoceno pričevanje in na njegovi osnovi bomo pripravili novo **Delavnico-1** in seveda **Delavnico-2**.

DELAVNICA-2?

Delavnica-2 glede na obisk Delavnice-1 sploh ni vprašljiva. Lokacija bo ista, če nam bo gostitelj odstopil prostor.

Vsekakor bo Delavnica-2 bolj debata in manj predavanje. Seveda po bomo imeli kakšnega predavatelja, ki nam bo predaval o strokovnih vprašanjih. Če nam bo naklonjeno, bomo gostili tudi kakšnega prepoznavnega avtorja izven našega kroga.

Predvidoma bo Delavnica-2 marca in aprila 2014, a Delavnica-1 aprila in maja 2014. V zraku je tudi jesenski termin. Vse je odvisno od interesa.

Literarna scena bo zaživela, ko bo povezanih dovolj ustvarjalk in ustvarjalcev. Naj bo avtorica gospodinja pomočnica ali doktorica znanosti, naj bo avtor ključavničar ali doktor književnosti, pomembno je, da napiše dobro zgodbo z dobro idejo.

Prvi dan na delavnici — Bojan predava (foto ANI)

HOBIT: SMAUGOVA PUŠČA

PREDPREMIERA FILMA: CINPLEXX, KRANJ -11.12.2013

Pripravil Andrej Ivanuša

Ja, res je! Zgodilo se je! Bojan in Andrej sva bila vabljeni kot urednik in novinar časopisa(!) Jašubeg en Jered na predpremiero filma *Hobit: Smaugova pušča*. Tole je bilo za naju prvič, da sva dobila povabilo kot VIP gosta s plačano vstopnico za ogled filma.

Tako sva se v sredo, 11.12.2013, oborožila z dobro mero dobre volje in obiljem fotografske opreme ter se podala na najino 'epsko' potovanje iz Maribora, oz. Celja preko Ljubljane do Kranja, kjer sva 'nastopila', v Cinplexx-u. Vsekakor, to ni nič proti tistemu potovanju, ki ga že v drugem filmu opravlja *Hobit* Bilbo Bisagin iz svoje priljubljene Š(t)ajerske vse do ...

Vendar je bil že pogled na vhodno avlo zelo ohrabrujoč. Dva škrata sta varovala krutega Orka, ki je trgal svoje verige in strašil obiskovalce s svojim rjovečim glasom. Ampak, učinek ni bil preveč dober. Kajti vsi, tudi tisti najmlajši, ki se sicer 'grozno bojijo parkeljnov', so se želeli fotografirati z njim. Tako, za spomin! Zagotovo narobe svet.

Navzgor po tekočih stopnicah sva prišla v Tolkienovski raj, kjer so kraljevale viline lokostrelke, škrati jekloseki in še ljudje v srednjeveških oblačilih, ki so na stojnicah prodajali 'srednjesvetno' kramo. Vsekakor obetaven začetek filmske predstave. Če bi nekateri ne kupovali kokic (in jih seveda pridno razsipavali v gneči), bi človek pomislil, da smo se res preselili tja v Srednji svet.

Organizatorji so uspeli zbrati zanimivo družbo. Najbolj eminenten gost je bil ameriški veleposlanik v Sloveniji Joseph A. Mussomeli z družino. Videlo se je, da ni bil samo VIP povabljenec, temveč, da je prav tako tolkienovski fan in vsi člani njegove družine so uživali pri ogledu filma. Nagovor pred filmom je imel Connor Snowden iz British Council-a v Sloveniji. Ob tem so si film med drugimi ogledali še Miha Hočevár, Saša Einsiedler, Ana Marija Mitič, Nuška Drašček, Erazem Pintar, Jurij Schollmayer, Katarina Jurkovič, David Urankar, Mateja Čotar, ...

Na predpremieri se je trlo eminentnih gostov. Tukaj je bil tudi ameriški veleposlanik v Sloveniji s svojo družino. Ni bil le na vljudnostnem obisku, temveč so vsi skupaj uživali ob ogledu filma in v dogajanju okrog njega.

Bojan si je privoščil in se je za nekaj trenutkov preoblekel v tolkienovskega škrate. Saj bi se mu pridružil, a sem bil določen za fotografa. Tudi drugi obiskovalci so se preoblečili v junake iz filma. No, seveda, nekateri pa so se z njimi samo fotografirali. Vloge fantazijskih bitij so prevzeli člani tolkienovskega društva Gil Galad.

Obiskovalci so skoraj napolnili dvorano in med sproščenim klepetom komaj čakali, da se film prične. A najprej smo poslušali uvodni govor organizatorja in Connorjev nagovor. Ta je predvsem pohvalil odlične posnetke pokrajine Nove Zelandije, kjer so snemali že vse filme iz tolkienovskega sveta. Seveda je omenil še J.R.R. Tolkiena in njegove knjige. Končno se je pričelo in 3D izkušnja je bila res dobra.

Po predstavi so nas zabavali liki iz filma, srednjeveški godci in organizatorji s šampanjcem in sokom. Bila je zanimiva in polna izkušnja, ki jo bomo čez leto dni verjetno znova uporabili.

Levo: Vsi smo nestrpno čakali, da se film začne — Desno: Škrat Jeklosek in škrat Bojan Ekskladivski

3,9/5

FILMI, KINO, DVD

HOBIT: SMAUGOVA PUŠČA

THE HOBBIT: THE DESOLATION OF SMAUG

Ocenil Bojan Ekselenski

Zvrst

pustolovščina, fantazijski
www.thehobbit.net

Podatki o filmu

Metro-Goldwyn-Mayer (MGM),
New Line Cinema,
WingNut FilmsSee
11. december 2013
Dolžina: 173 minut

Režiser:

Peter Jackson

Scenaristi:

Peter Jackson, Philippa Boyens,
Guillermo del Toro, Fran Walsh

Igralci:

Ian McKellen (Gandalf), Benedict
Cumberbatch (zmaj Smaug, Nekro-
mant), Richard Armitag (Thorin
Hrastoščit), Martin Freeman (bilbo
Bisagin), Orlando Bloom (Legolas),
Kate Blanchett (Galadriel), Evange-
line Lilly (Tauriel), Luke Evans
(Bard), Lee Pace (Thranduil)

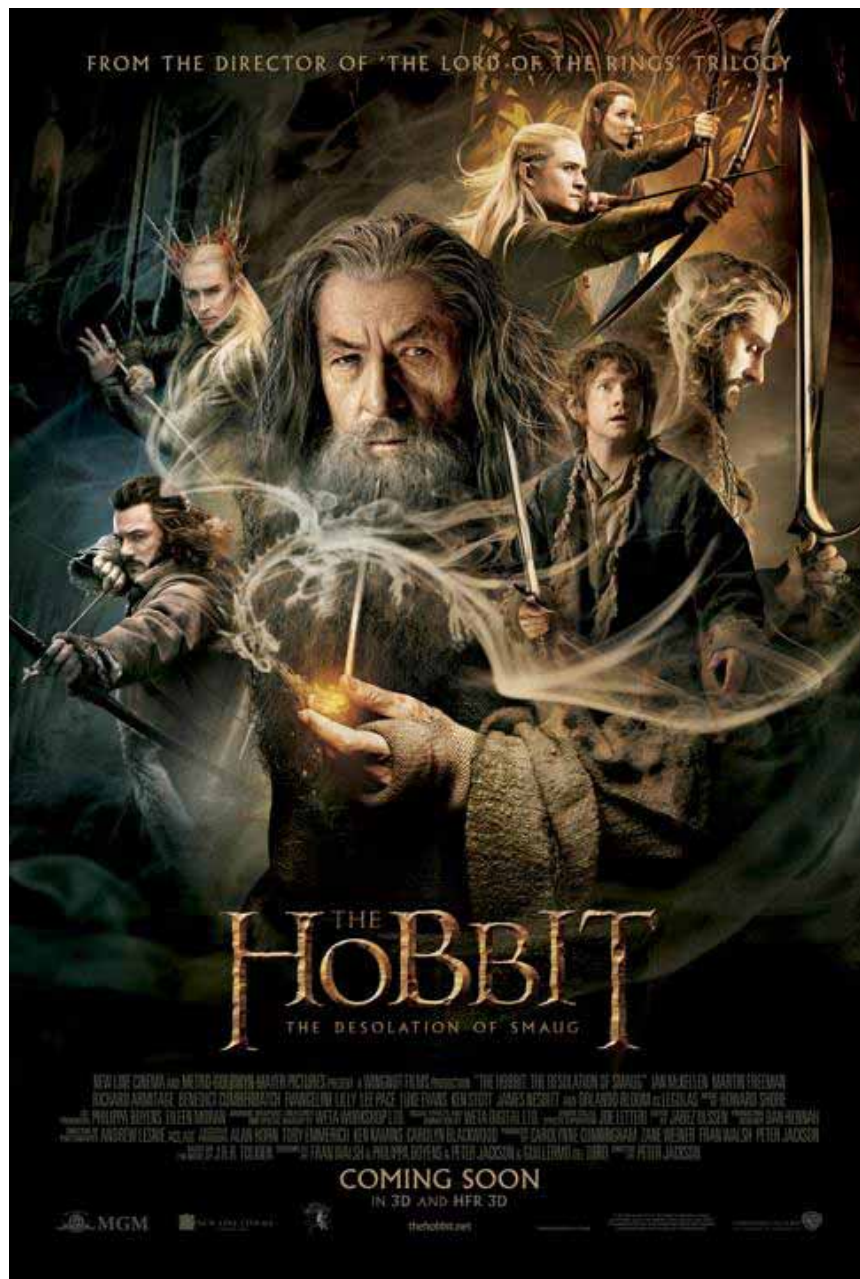
Kratek opis

Nadaljevanje pustolovščine malega
Hobita in njegovo prvo srečanje z
zmajem Smaugom.

PODMNOŽICA MNOŽICE

Drugi od treh filmov, napisanih po povesti Hobit, je med nami. Gre za enega najbolj pričakovanih filmov letošnjika. Glede na kultnost režiserja filma in avtorja povesti to sploh ni nenavadno.

Preden kupite vstopnico, se morate sprijazniti vsaj z nečem – povest Hobit je samo podmnožica množice, imenovane scenarij tega filma. To je logično, kajti 200+ strani izvirne zgodbe bi povedali v slabih dveh urah dolgem filmu. A lastniki filmske licence morajo molsti, dokler je kaj za molžo. Scenaristi so se odločili, poleg izvirne pripovedi dodati vse, kar je Tolkien spisal okoli Hobita in Gospodarja prstanov in oba knjižna dela povezati v logično celoto. Samo tako je lahko nastala še ena trilogija dolžine, sko-

raj enaka filmski obnovi nekajkrat debelejše knjige. Ker vsega Tolkien ni napisal, so si lep kos preprosto izmislili.

Film traja skoraj tri ure. In ja, tudi v tem filmu boste deležni hipijejskega Redagasta s pristrčnim ptičjim gnezdrom v laseh. Znatni del filma predstavljajo nastavki Gospodarja prstanov.

Nekako je vse podobno še eni popularni licenci – Vojni Zvezd.

Tudi ta se je začela z drugo trilogijo in nadaljevala s prvo. V Vojni zvezd nekdo pade v lavo, tukaj pa na nekoga pade raztaljeno zlato.

Tolkienovski fani - pred ogle-dom vam svetujem dobršno mero strpnosti do ustvarjalcev filma. Nepričakovano potovanje je precej odstopalo od knjižne podloge, a tukaj korak stran od knjige daje nov pomen besedi 'odstopanje'. Kot sem zapisal že pri Nepričako-

vanem potovanju, ponavljam tudi tukaj – film je drugačen medij od knjige in odstopanje od knjige ni nujno slabo. Pravzaprav sploh ni slabo. Večkrat se pijansko držanje plota knjižne podloge izkaže za slabo ali vsaj ne dovolj dobro filmsko izkušnjo. Pred ogledom filma sem preprosto odmisli knjigo. Ko gledam film, pač ne berem knjige in film ocenjujem kot celoto.

POZOR(!) VSEBINA

Film se začne s srečanjem Gandalfa in Thorina v gostilni pri Kopitljavču v Brešah. Ja, v isti gostilni, kjer so hobiti srečali Aragorna v Bratovščini prstana. Tam, kjer so Nazguli izvedli neuspešen atentat na porajajočo Bratovščino prstana. Mogoče naj omenim zanimivost. V enem začetnih kadrov uzremo tudi Jacksonov obraz. Režiser rad prevzame kakšno stransko vlogo za mimogredno pojavljanje v kadru. Po tej gostilniški izkušnji se pripoved vrne med visoke vršace, kjer smo pustili družino v Nepričakovanem potovanju, Pravzaprav bežanju. Ves čas jim besno sledijo orki Azoga Skrunitelja. Tip je še vedno enako psihotičen. Po svoje mi je prirasel k srcu s svojo bolestno vztrajnostjo. Ker je dovolj nor, napreduje v Nekromatovega povedljnika. Gliha vkup štrih.

Naša družina se zavleče v domovanje Beorna, bitja, ki lahko menjava svoj videz. Od tam pa se podajo v Mrkolesje. Zapletejo se v pajčevino, ujamejo jih Vilini oportunističnega kralja Thranduila.

Zatem sledi beg iz vilinske ječe v sodih za vino. Vmes je veliko komičnega pobijanja orkov. Ker zvenijo malce arabsko, jih Legolas in družina ukinjajo množično, na izjemno pisan nabor načinov. Seveda je tukaj tudi zmaj Smaug in (dobesedno) vroča zabava v hodnikih mogočnega Ereborja. Vzporedno s povestjo Hobita pa gledamo še predfilm Gospodarja prstanov. Ta se za Gandalfa ne izteče po načrtih. Vaginalni simbol iz Gospodarja zamenja silhueta človečka, da lahko film gledajo tudi 'mala deca'.

TEHNIKALIJE

Kaj več vam ne povem. Zagotovo boste vsi ljubitelji fantazije in sorodnih žanrov šli v kino. Večinoma boste zadovoljni. Po prvem predvalnem vikendu se boste delili na dve sorti – tiste, ki ste ŽE videli Smaugovo puščo in tiste, ki ga ŠE niste videli (pa ga boste kmalu).

Vsi Tolkienovi fani, zlasti tisti, ki jim ukvarjanje s Tolkienovo zapuščino pomeni tudi precej resno prostčasne aktivnosti, morebiti ne bodo zadovoljni. Zgodba kar mastno zavije s kolesnic Tolkienovega pisanja (tudi tistega neformalnega) in večkrat prav konkretno odide daleč izven Tolkienove dediščine.

Film je s stališča tehnike vrhunska izkušnja. HFR 4K 3D so kratice, ki ne pomenijo nič drugega, kot vrhunsko vizualno poslastico.

Cineplexx je v podsaharsko Slovenijo pripeljal kompetentno predvalno tehnologijo in Hobit jo polno izkoristi. Edini film letošnjika, ki

je tudi vreden takšne izkušnje, je meditativna Gravitacija.

Glasbena spremljava je domače gospodarjevska. Morebiti je malce manj izrazita, kot v ostalih filmih o Srednjem svetu. Mogoče sem že poln vsega dobrega. Ja, to bo! CD z glasbo po čudežu najdete celo v domačih trgovinah. Lahko pa posežete po digitalijah.

Seveda pa vse v filmu ni popolno. Če ste ljubitelj logike, potem ta svoj del možganov malce utišajte, včasih pa čisto izklopite. Ob Legolasovih vragolijah ali v nekaterih scenah v Ereborju vam zna iti navzgor, kar bi moralo iti navzdol. Čeprav sem senzor za logiko dal na OFF, sem se zalotil, kako se nasmiham ob logičnih debilnostih.

Nadalje, za moj okus je vse preveč lovljenja, bežanja in demonstracije različnih načinov pobijanja

Levo: Poblegi Ork je bil ujet v Kranju — Desno: Zmagovalna ekipa, ki je ujela Orka (Vsi člani društva Gil-Galad in navdušenci nad Tolkienom.)

nesrečnih orkov. Divji dir je popestritev, če ga je za ščepec. A tukaj ga je malce preveč tudi za moj zelo toleranten okus.

Seveda so to izlivi nerganja nekoga zelo razvajanega z različnimi izdelki nam ljubih žanrov.

PREMIERA

Pomemben del izkušnje je bilo spremljajoče dogajanje. Z Andrejem sva bila gosta na predpremiери v Kranju in Cineplexx se je potrudil.

Tolkienovo društvo Gil Galad je pripravilo stojnice, članice in člani so se oblekli v kostume in odlično popestrili dogajanje. Zraven so bili tudi iz društva Ampus, specialisti za domače rokodelstvo srednjeveške opreme. Pogrešal sem edino Witch Kinga s konvencije NMN.

Možno je bilo fotografiranje v družbi škratov, vilincev, vilink in

orkov. Na voljo je bilo tudi nekaj kostimov, da si lahko sam postal škrat. Zabavno! Raj za ljubitelja norčij moje vrste.

Pred predstavo je bilo žrebanje vstopnic in potem boj za glavno nagrado, ki jo je darovala Zlatarna Celje. Ko smo že pri sponzorjih ... Medijski del je pokrival Žurnal24. Če ste bili tam, lahko pokukate na Zurnal24.si, mogoče so tudi vas ujeli v objektiv. Vsekakor več o spremnem dogajanju povedo slike.

OBISK PRI TETI KONKLUZIJI

Na koncu pa moramo urediti

Teta Konkluzija in stric Mnenje

Zgodba	1,4/2
Izvedba	1,2/1,5
Igra	0,8/1
Tehnična izvedba	0,5/0,5

SKUPAJ 3,9/5

Film pri zgodbi in izvedbi največ izgubi z nerazumljivimi logičnimi mimosuki (na nekatere od njih bi ustvarjalci morali popaziti).

zmenek s Konkluzijo in se pogovoriti s stricem Mnenjem:

Vse te prigode so predvsem v službi zabavnosti. To jim je olajševalna okoliščina. Vsebinska zamera pa je razvlečenost na račun neprestanega tekanja. Tega bi lahko nekaj porezali, saj je znaten del namenjen prikazu Legolasove akrobatike in zabavanju na račun pisanega nabora usmrtitev Orkov. Malce problema ima film tudi zaradi dejstva, da je treba nekaj pustiti tudi za tretji del.

Drugače pa je film vrhunska izkušnja, saj tehnični kvaliteti izvedbe ni kaj očitati. 3D ni vsiljiv, sam sebi namen, temveč je del izkušnje. Glede na lanske 3D brez HFR je napredek očiten. Film obstaja tudi v 2D verziji, a vam te izkušnje ne morem priporočiti. Izjema je samo manjšina, ki ima težave zaradi očal za ogled 3D.

Skratka, podarite si božično darilo in si film oglejte v kinu, po možnosti HFR 3D. Ne sramotite se s piratovanjem. Naj vam crkne računalnik, če ste takšen Škot (Gorenjc, ipd.), da vam je žal tistih nekaj evrov za vstopnico. Verjemite mi, če se imate radi, si zaslužite polno 3D izkušnjo velikega platna.

<>

Levo: Slovenski vilinki med pogovorom — Desno: Člana zmagovalne ekipe nad Orkom razkazujeta mišice.

THOR: SVET TEME

THOR: THE DARK WORLD

Za vas gledal Bojan Ekselenski

Zvrst

znanstvena fantastika, pustolovščina, spektakel

Podatki o filmu

Marvel Entertainment, Marvel Studios See

8. november 2013

Dolžina: 112 minut

Režiser:

Alan Taylor Yost, James Gunn

Scenaristi:

Christopher Yost, Christopher Markus, Stephen Mcfeely

Igralci:

Natalie Portman (Jane Forster), Chris Hemsworth (Thor), Idris Elba (Heimdall), Tom Hiddleston (Loki), Anthony Hopkins (Odin), Kat Dennings (Darcy Lewis), Ray Stevenson (Volstagg), Christopher Eccleston (Malekhit)

Kratek opis

Nadaljevanje Marvelovega stripa, kjer ima Thor le malo skupnega z nordijskim božanstvom, razen klavira.

Svet teme je nadaljevanje izvirnega Thora. Gre za, kot že veste, Marvelov strip, udejanjen v gibljive sličice. Zavedajte se, da tukajšnji Thor z nordijskim božanstvom deli samo ime in klavir. Vse drugo je v stilu ameriškega izvoza ameriške pravičnosti.

Film ima tudi zgodbo. Na srečo ni popolna žalitev povprečno bistrega homo sapiensa. V času pred našim vesoljem so vladali temni vilini, a so bili pri poskusu odstranitve Asgarda poraženi. Njihovo osnovno orožje je eter, ki odstrani svetlobo iz vesolja. Film nam prikaže čisto pravo bitko z laserji in podobnim, česar se ne bi sramovala niti Vojna Zvezd. A demokracija vedno zmaga.

Dolgo časa so vilini s svojim vodjem Malakitom dremali spanec poraženega. A zgodi se, da se na

vsake toliko devet svetov Asgarda poravna in pojavijo se čudne gravitacijske anomalije. Njih logika? Če v filmu iščete pridevnik znanstveno, tega najdete samo v redkih prebliskih, drugače je vse v službi dobrih fantov in nekaj deklet.

V tej poravnavi Jane naleti na eter in ga vsrka. Tako dobesedno postane eterična. Malakit zavoha posel in njegova vojska se zbudi. Ker pa se Thor in družine ne strinjajo z nastopom islam..., pardon, komun..., še enkrat pardon, temne sile, krenejo v akcijo. Thor se poveže tudi s svojim zaprtim bratom Lokijem in igre se lahko začnejo. Imamo tudi čisto vojno-zvezdno bitko med oblaki, pa klasično klofutanje in seveda »puso na lice«.

Film je tehnično brezhiben. 3D je užiten, zvočna podlaga je klasična, kakršno pač pričakujemo. Igra glavnih je na nivoju pričakovanj, a scenarij jim ne daje moči preseganja klišejskih figur. Imamo nekaj

osnovnošolske ljubezni, pogrešanja mame, očetovski lik, junaštvo, spletkarstvo in seveda ogromni bazen vrednot najbolj demokratične države na svetu. Izvirni Thor je imel bolj razdelano zgodbo in tamkajšnji liki so bili manj omejeni.

Seveda pa moramo počakati na teto Konkluzijo in strica Mnenje:

Teta Konkluzija in stric Mnenje

Zgodba	1,0/2
Izvedba	1,1/1,5
Igra	0,5/1
Tehnična izvedba	0,4/0,5

SKUPAJ 3,0/5

kar pomeni dobro izkušnjo. Film je vreden ogleda v kinu, a ne iščite presežnikov na vsebinskem področju. Jih ni. Spektakularno posnet film je predvsem paša za čute in manj za intelekt, a na srečo ga ne kazijo neumnosti.

4,5/5

FILMI, KINO, DVD

GRAVITACIJA

GRAVITY

Za vas gledal Bojan Ekselenski

Zvrst

drama, znanstvena fantastika

Podatki o filmu

Warner Bros., Esperanto Fil-

moj, Heyday Films

4. oktober 2013

Dolžina: 91 minut

Režiser:

Alfonso Cuarón

Scenarista:

Alfonso Cuarón, Jonás Cuarón

Igralci:

Sandra Bullock (Dr. Ryan Stone),

George Clooney (Matt Kowalski),

Ed Harris (glas operaterja)

Kratek opis

Kaj vse se lahko pripeti Sandri in Georgu, ko poskusita popraviti ostareli Hubblov teleskop.

Gravitacija je na prvi pogled nepotreben in neumen film. Ampak samo na prvi pogled. Na drugi pogled pa gre za eno boljših filmskih izkušenj v absolutnem smislu. Zgodba je v osnovi silno preprosta. Znanstvenica Stonova in izkušen astronom Kowalski z vesoljskim taksijem Explorer popravljata vesoljski teleskop Hubble. Dobita obvestilo o eksploziji ruskega satelita. Seveda pa ta eksplozija prinese težave, veliko težav. Delci uničijo Explorer, pobijejo vso posadko in ostaneta samo dr. Stone in Kowalski. Izkušeni astronom prevzame vajeti v svoje roke. Priti morata do ISS (Mednarodne vesoljske postaje). Ampak kmalu se znajdet pred dilemo, kdo bo preživel. Kowalski se žrtvuje, Stonova preživi in vstopi v zapuščeno postajo. Ampak tudi tam ni varna. Delci razbitega satelita namreč krožijo okoli Zemlje in grozijo ...

Film nas ne mori z izvozom demokracije v vesolje, ne najeda z

neumnimi družinskimi travmami in tudi ne z romancami. Edina romanca je ljubezen do preživetja.

Najosupljevja je režija. Po Avatarju je to prvi film, ki upraviči 3D. Verodostojnost breztežnostnega stanja je naravnost 'gate trgajoča'. Pridevnik znanstveno je še kako upoštevan in ves film temelji ravno na tem. Omeniti moram fantastične posnetke naše Zemlje iz vesolja. Skratka, gre za izjemno vizijo, pravzaprav vizualno revolucijo, vredno samo velikega platna. Najbrž je ta film trenutno edino, kar osmišlja nakup velikanskega 3D televizorja. Edini film, ki se lahko primerja, je Odiseja 2001 iz davnega 1968. Nisem se zmotil. Res gre za film iz leta 1968 in do danes niso bili sposobni posneti kaj tako vesoljsko verodostojnega. V obeh filmih je pridevnik znanstveno na prvem mestu. Oba filma družijo odrasla pripoved brez nepotrebnih neumnosti, namenjenih »širokemu krogu gledalcev«, karkoli že to pomeni.

Skratka, čas je za teto Konkluzijo in strica Mnenje:

Teta Konkluzija in stric Mnenje

Zgodba	1,8/2
Izvedba	1,4/1,5
Igra	0,8/1
Tehnična izvedba	0,5/0,5

SKUPAJ 4,5/5

Seštevek nam pričara eno najboljših filmskih izkušenj zadnjih let. Film je obvezen za vse, ki imate radi odlično posneto dramo in znanstveni pogled na vizio filmskega vesolja. Najbrž bomo znova čakali nekaj let na kaj podobnega. Edina opcija ogleda je kino v 3D. Če pa ste zamudili, bo odlična opcija BD v 3D in pred velikim 3D zaslonom. Vse drugo bo bistveno oklestilo vizualno izkušnjo. No, še vedno pa ostane odlična igra z odlično minimalistično zgodbo.

DUŠA THE HOST

Za vas gledal Bojan Ekselenski

Zvrst

triler, znanstvena fantastika

Podatki o filmu

Chockstone Pictures, Nick Wechsler Productions, Silver Reel

29. marec 2013

Dolžina: 127 minut

DVD – 13,99€

Režiser:

Andrew Niccol

Scenarist:

Andrew Niccol

Igralci:

Saoirse Ronan, Max Irons, Diane Kruger, Jake Abel, Chandler Canterbury, William Hurt, Boyd Holbrook

Kratek opis

Uh, Somrak brez vampirjev in zgodba je nedvomno žalitev za pridevnik 'znanstvena'.

O Duši si nisem delal utvar. Film pač nima duše in je mineštra, ki somračno pripoved prenese v Kradljivce teles. Nazadnje smo se s telesnimi lopovi srečali v Invaziji. Duša je bil (iz)rojen izključno zaradi potrebe kravatarjev, da jahajo na valu popularnosti Somraka Stephanie Mayer. Film je posnet po »znanstveno« fantastični knjigi Stephanie Mayer. Knjigo sem vzel v roke, po nekako 100 straneh sado-mazohističnega mučenja razuma je obležala v kotu. Če sem okruten, gre za žalitev pridevnika znanstveno pri pojmu znanstvena fantastika. Debela knjiga je lahko uspavanka samo, če nekoga častite, da vas z njo lopne po glavi, saj vas ob branju prime, da nekoga nekam pošljete. Da, tako hudo je. Somrak je proti temu vrhunska literatura. Že pred ogledom filma si nisem delal utvar.

Pripovedni lok je pravzaprav Somrak brez vampirjev. A ker se mora nekaj svetiti, so tu v sijoče školjke zaprta svetleča lovkasta

bitja. Ta fentajo izvirno osebnost in naredijo iz nje ljubko ovčko, ideal pridnega otroka. Od še živih ljudi se ločijo po svetlečih očeh. Tista o blodinkah, da imajo oči kot zvezdice, tukaj dobi popolnoma nov pomen. Bi rekel – od same ljubkosti se jim oči svetijo od vsega dobrega.

A ljudje se ne strinjamo, da nas nekdo pacifira mimo naše zasebne volje. Torej je čas za vsebino Duše.

Spremljamo potovanje dekliča Melanie Stryder (Saoirse Ronan). Nekega dne jo ujamejo tujski predatorji, t.i. Lovci v finih gvanth in z modnimi pričeskami pod vodstvom Lacey (Diane Kruger). Seveda jo ujamejo, čeprav s skokom v prepad naredi samomor. Zatem v njo naselejo tujsko dušo Wando (Popotnico), ki ji je to že osmo telo. Pravi veteran torej. Ti duhovni paraziti so nesmrtni in menjavajo telesa, kot mi obleke. A izvirna osebnost Melanie ni pokončana in v telesu se začneta prerivati Melanie in Wanda. Gre za nekakšno Bello s shizofrenijo.

Melanie občasno dobi nadzor nad svojim telesom, a sčasoma z Wando najdeta skupni jezik. Kot bi Bella, ki ljubi vampirja, našla duševni mir z Bello, ki se ji dogajajo vročerkvni volkodlaki. Najdeta preživele ljudi in tam se splete klasičen somračni ljubezenski trikotnik. Kar zabavno, kajti vsaka od duš, prerivajoča v telesu Melanie (Wande) ima svojega izbranca.

Tako se zgodba nekako pokveče-no prevleče do konca. Kaj več vam nimam za povedati, saj vse skupaj poteka silno počasi. Logičnih lukenj je kar nekaj, kopiranja Somračenja še več, vendar je to samo plus za ciljno publiko. Najvišjo povprečno oceno so filmu dale najstnice izpod 18 let starosti, torej ciljna publika tržnikov, ki so zaukazali ta film.

Zdaj pa k okoliškim zadevam. Film je sicer korektno posnet, vendar seveda brez presežnikov. Igra

vseh je povprečna in malce izpod, kajti po polžje plazeč se scenarij nikomur ne dovoli kakšnega posebnega razvoja.

Naj se teta Konkluzija nasloni na mojo ramo in se zjoče:

Teta Konkluzija in stric Mnenje

Zgodba	0,8/2
Igra	0,5/1
Tehnična izvedba	0,5/1
Kvaliteta paketa	0,2/0,5
Vrednost za denar	0,2/0,5

SKUPAJ 2,2/5

Nepretresljiva ocena. Film je primeren za ljubitelje Somraka, a ostalim se zehalno vodenje že vidnega ne bo preveč dogajalo.

Naj še omenim, da je tehnična kvaliteta DVD-ja brez posebnih dodatkov precej mejna, saj je moj vrhunski Harman Kardon DVD predvajalnik imel nekaj težav.

Nakup tudi ne morem priporočiti, razen, kot sem omenil, fanom Somraka in podobnega. DVD dobite v videotekah in knjižnicah. Vprašanje, če je vreden pasovne širine, če ga hočete ukrasti Piratom iz Kari-
bov.

3,5/5

FILMI, KINO, DVD

ENDERJEVA IGRA

ENDER'S GAME

Za vas gledal Bojan Ekselenski

Zvrst

akcija, znanstvena fantastika, pustolovščina

Podatki o filmu

Summit Entertainment, OddLot Entertainment, Chartoff Product.

1. november 2013

Dolžina: 114 minut

Režiser:

Gavin Hood

Scenarist:

Gavin Hood

Igralci:

Harrison Ford (polkovnik Hyrum Graff), Abigail Breslin, Hailee Steinfeld, Asa Butterfield (Ender Wiggins), Moises Arias, Ben Kingsley (polkovnik Mazer Rackham), Viola Davis

Kratek opis

Rekrutirani mladenič Ender se spopade s Formniki, ki so humanocidna rasa in nas skoraj izbrišejo iz Vesolja ob prvi invaziji.

Enderjeva igra je kar konkretna literarna franšiza. Izvirne knjige priporočajo celo na ameriških vojaških šolah. A se s tem v sedanjem času ne bi hvalil. No, romani in povesti so zelo cenjeni, prevedeni v mnogo jezikov, tudi slovenščino. Branje vam priporočam, saj ne gre za poflasto reklamo US Army. Zgodba ni klišejsko klofutanje med dobrimi izvozniki demokracije in komunističnimi žužki.

Dogajanje je postavljeno v precej daljno prihodnost. Zemljo naskoči jo mravljam podobni žužki, a jih z dnevnega reda spravi samo en samcat človek – polkovnik Mazer Rackham.

Človeštvo pričakuje, da je bila dobljena samo bitka, ne pa vojna. Za nov spopad urijo otroke, pravzaprav izjemne otroke. Fantič Ender Wiggins je izjemen tudi med temi izjemnimi. Njegova izjemnost pade v oči polkovniku Griffu. ta ga ves

čas poriva naprej, ga postavlja pred izzive. Ender te izzive vedno ledeno hladno sprejme in jih premaga. Vse te priprave pa so namenjene finalnemu obračunu s Formniki (tako se imenujejo tehnološko napredni žužki, ki pa so še vedno po duši mravlje). Ta žužkasti del je po svoje podoben Vesoljskim bojevnikom. Prikažejo vojne žužke in misleče žužke. Samo družba prihodnosti ni tako karikirano militaristična, kot je v omenjenem Verhovnovem filmu. Tam tistih nacistično opicanjenih ljudi nisi jemal resno. Tukaj gre za resnejši pristop. V tem filmu zgodba lepo prikazuje razvoj fanta in velik del časa nimamo opravka z velikimi eksplozijami in izvozom demokracije, temveč razvojem likov, njihovimi medsebojnimi odnosi in razmišljanjem o etiki in smislu početja. Glavna zvezda je odraščanje v čorbi izzivov, ki jih postavljajo odrasli.

Moram omeniti prizore v območju brez gravitacije, prikaz tehnologije in tudi like. Ti so sicer namerno poudarjeni, mnogi klišejski, vendar dobro izvedeni in vodeni. Morebiti je premalo poudarka na žužkasti strani.

Zaključek je po svoje presenetljiv in dopušča nadaljevanje. Če bo film prinesel dovolj obilen finančni tok, ga gotovo vidimo.

Posebni učinki so korektni. Filma niso tlačili v 3D, ker itak ni zamera. Scene z bojnimi simulacijami so že videne, vendar verodostojno izpeljane. Znova hvalim brezgravitacijske boje. Večkrat me je spomin zapeljal na že omenjene Vesoljske bojevnike. Če je bil tam genocid nekaj zaželenega, je tukaj zadeva bistveno drugačna. Kljub vsemu pa film čisto ne sledi knjigi, saj je to zaradi prepletenosti pripovednih niti skoraj nemogoče. Film povzema samo glavno nit in to stori dovolj premeteno, da ljubitelji ZF-ja s soljo ne bodo užaljeni. Mogoče

bodo razočarani ljubitelji besnega izvoza demokratičnih vrednot in velikih pokalic v akciji. Struktura ocen na IMDB kaže, da so najbolj izvisela ravno ta »moška« pričačovanja. Film se je najmanj dogajal ravno fantom v mladičkastih letih (ni joškatih potrebnic, velikih pušk in obilja velikih eksplozij). Nasploh je film zaradi pazljivega razvoja likov in njihove dinamike bolj sedel ženski publiki.

Konkluzija pa pravi sledeče:

Teta Konkluzija in stric Mnenje

Zgodba	1,4/2
Izvedba	1,1/1,5
Igra	0,7/1
Tehnična izvedba	0,3/0,5

SKUPAJ 3,5/5

Skupaj imamo za ogled filma v kinu 3,5/5, torej gre za korekten izdelek, vreden ogleda v kinu.

Čeprav ni 3D, mu tega ne jemljem v zlo. Največja pripovedna rana je mestoma raztrgana pripoved, malce premalo se posveča žužkom in konec je bolj epizodne narave. Preprosto priporočam.

<>

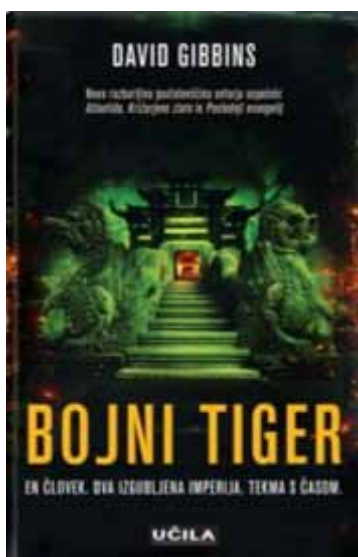

BOJNI TIGER

DAVID GIBBINS: THE TIGER WARRIOR

Za vas bral Bojan Ekselenski

Prigode Jacka Howarda po svoje spominjajo na profesorja Roberta Langdona. Imamo raziskovalca preteklosti, veliko tehnične latovščine in v ozadju preži takšna ali drugačna hudodelska družčina. Prebral sem zadnji Gibbinsovi knjigi in lahko ju ocenim kar skupaj. Gre za podoben razvoj zapleta in izvedbo razpleta, zato ne zgrešim s skupno obravnavo.

BOJNI TIGER

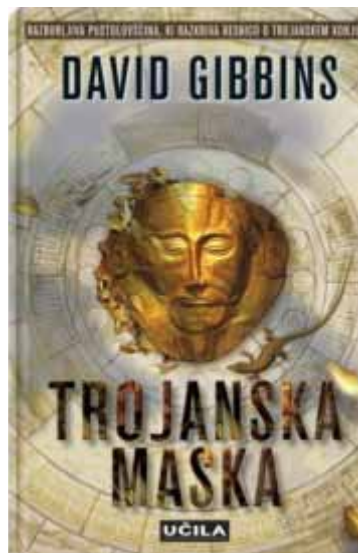
Zgodba govori o artefaktu prvega kitajskega cesarja, odisejadi dveh rimskih ubežnikov iz partskega ujetništva, rimskih ostankih daleč na vzhodu, svileni poti in angleškega potikanja po pragozdu Indije. Nima smisla, da vam s podrobnostmi vzamem bralne užitke. Če ste prebrali prejšnje Gibbinsove knjige o Howardovih prigodah, natanko veste, kako

vse poteka. Najprej malce dogajanja v zgodovini, pa vrnitev v današnji čas, malce bolj ali manj napete igre mačke in miši in seveda srečni konec.

Avtor je v knjigo, kot je njegova navada, vložil ogromno raziskovalnega truda. Vidi se, da obvlada obravnavano snov. Zgodba se večinoma tekoče bere. Seveda vsi, ki sovražite tehnične podrobnosti, ne boste najbolj uživali, a to je cena, ki jo plačate za lepo peljano trilersko izkušnjo. Kljub vsemu pa v tej knjigi ni tiste magične napetosti, ni nekega dovolj karizmatičnega zlobca.

Gre za užitno žanrsko delo, a ne pričakujte nekih posebnih literarnih presežnikov. Če so vam bile vseh prejšnje Gibbinsve knjige, vam bo tudi ta.

Naslov	Bojni tiger / David Gibbins
Orig. naslov	The Tiger Warrior (slovenski j.)
Prevajalec/ka	Elena Doren
Založnik	Tržič : Učila International, 2010
Fizični opis	400 str., 24 cm
ISBN	ISBN 978-961-00-1065-4
UDK	821.111-311.3
COBISS.SI-ID	251424256

TROJANSKA MASKA

Trojanska maska se ukvarja z odkritjem Troje. Vrnemo se v čas odkritja legendarne Troje ob koncu bronaste dobe. Zraven so hvaležni hudobci v obliki sodobnih nacistov, obiščemo zadnje dneve Reicha, se potapljam in odkopavamo legendarno mesto. Samo vodenje zgodbe je enako, kot v ostalih Gibbinsovih romanih. Znova obilo ukvarjanja s tehniko, klasični

uvod v preteklosti, ki služi za iztočnico in seveda zaključni boj. Vse se vrti okoli znamenite Agamemnonove posmrtni maske. Avtor nam servira nekaj iskrih domislic in knjiga je malce boljša od Bojnega tigra, ki je po mojem mnenju nižek Howardovih pustolovščin. Nekaj domislic je dobro izvedenih, nekaj pa sledi že utečenim klišejem.

Počasi bo moral avtor malce spremeniti svojo formulo podajanja zgodbe. Znova velja, če se vam je dogajala Atlantida, Križarjevo zlato ali Judežev kelih, se vam bo tudi Trojanska maska. V nasprotnem pač ne.

Konkluzija in ocena (vsebine) - BOJNI TIGER	
Zgodba	1,5/3
Izvedba ideje	0,6/1
Umeščenost	0,5/1
VSEBINA	2,6/5
Užitno žanrsko delo brez presežnikov.	

Konkluzija in ocena (vsebine) - TROJANSKA MASKA	
Zgodba	1,7/3
Izvedba ideje	0,6/1
Umeščenost	0,6/1
VSEBINA	2,9/5
Avtor bo moral spremeniti formulo za podajanje zgodb.	

TROJANSKA MASKA

DAVID GIBBINS: THE MASK OF TROY

Za vas bral Bojan Ekselenski

Naslov	Trojanska maska / David Gibbins
Orig. naslov	The Mask of Troy (slovenski j.)
Prevajalec/ka	Andrej Zavrl
Založnik	Tržič : Učila International, 2011
Fizični opis	350 str., 24 cm
ISBN	ISBN 978-961-00-1157-6
UDK	821.111-311.3
COBISS.SI-ID	255805952

OBLIKOVANJE IN PODOBNO

Za obe knjigi lahko podam enake ocene glede spletne podpore, oblikovanja in dobljenega za denar.

Avtor ima svojo spletno stran, a na njej so samo najosnovnejši podatki. Na voljo je tudi brezplačno branje poglavja in to je vse. Oblikovanje knjig sledi precej klasičnemu vzorcu. Naslovnice in ostalo oblikovanje je korektno, ni pa presežnik.

Na koncu še cena. Če se odločite za mehko vezavo, sklenete precej ugoden posel, a trda vezava pomeni kar precejšen strošek. 34+ € je veliko za knjigo, ki ni ravno

literarno estetski presežnik. Bolje je z žepnicami, če jih 'ujagate', te so okoli 15 € in povprečje je zlata sredina.

Knjigi si, če ste ljubitelj tehnološko – arheoloških trilerjev, sposodite v knjižnici, saj sta obrtniško brezhibna izdelka. Zgodba lepo teče, nikjer ne pade v neumnosti in zavlačevanje, a gre za že nekajkrat videno formulo. Nekateri bi radi še več iste doze in Gibbins vam ustreže. Tudi meni. Rad imam nekaj, kar mi dovoli sproščujoče, a vendarle dovolj izobraževalno branje. Zanima me, kako jo bo v tej luči odnesel Dan Brownov Inferno. Je vsaj na ravni Zadnjega simbola? Nikakor ne morem mimo primerjav med Langdonom in Howardom (Brownom in Gibbinsom).

Konkluzija in ocena (oblika)

Oprema, oblikovanje	1,0/2
Spletna podpora	1,0/2
Vrednost za denar	0,5/1

OBLIKA 2,5/5

Oblikovanje brez presežkov, spletna stran z osnovni podatki.

ZADNJA IZ SERIJE OTROCI ZEMLJE

JEAN M. AUEL: DEŽELA POSLIKANIH JAM

Za vas bral Andrej Ivanuš

V mesecu novembru 2013 je založba Učila International končno uspela prevesti in v slovenščini izdati še šesto knjigo iz serije **Otroci zemlje** avtorice **Jean M. Auel**.

Jean Marie Auel (Untinen) je bila rojena 1936 v Chicagu, Illinois, ZDA. Je ameriška pisateljica finskega porekla. Njeno glavno delo je zbirka *Otroci Zemlje*, ki obsega šest knjig. Zadnja knjiga iz te serije je v ZDA izšla marca 2011. Zbirka je prevedena v več kot 25 jezikov in prodana v več kot 45 milijonih izvodov.

Prva knjiga **Rod jamskega medveda** je postavljena v čas 35.000 do 25.000 let pred našim štetjem v obdobje poznega pleistocena (ledena doba). Govori o Kromanjonski deklici Ajli, ki v potresu izgubi vse, celotno svoje plemo. Sprejmejo jo Neandertalci. V knjigi je govora o njenem odraščanju v popolnoma tujem okolju. Na koncu se zaradi različnih vzrokov odloči, da poišče svoje ljudstvo.

Druga knjiga **Dolina konj** pripoveduje dve zgodbi. Prve je Ajlina, ki živi v odmaknjeni dolini (danes Krim). Pri tem ji uspe udomačiti par konj, volka in tigra. Druga zgodba govori o Zelandoncu Žondalarju in njegovem prijatelju Tonolanu, ki se podata na dolgo pot na vzhod ob toku Velike matere reke – Donave. Konec poti je za njegovega prijatelja usoden, a Žondalar se sreča z Ajlo.

V knjigi **Lovci na mamute** Žondalar in Ajla poiščeta ljudi, lovce na mamute in se jim pridružita (osrednja Ukrajina). Tukaj spozna Ajla temnopoltega člana plemena Raneka. Z njim se zaplete v resno ljubezensko razmerje in potuje na letno srečanje plemen. Na koncu knjige spozna, da je njena ljubezen do Žondalarja močnejša in odpravi se z njim nazaj na zahod.

Knjiga **Pot domov** pripoveduje o skupni poti Ajle in Žondalarja ob Veliki materi reki - Donavi na vzhod. Njun cilj je današnja osrednja Francija pod Osrednjim masivom, domovanje Zelandoncev, Žondalarjevega ljudstva. Na koncu srečno prispeta v bližino današnjega mesta Les Eyzes v pokrajini Dordogne v Franciji.

Jedro knjige **Zavetje skal** predstavlja Ajlina nosečnost in spoznavanje Zelandoncev ter njen vzpon v novi družbi do plemenske zdravilke.

Knjiga **Dežela poslikanih jam** nadaljuje z zgodbo Ajle, in Žondalarja ter njune hčerkice Žonajle. Ajla se v zgodbi bojuje med dolžnostmi mlade matere in med zahtevami, ki jih prinaša šolanje za *zelandoni* Devete jame. Tako bo postala spiritualna voditeljica in zdravilka Jame.

Serija je vsekakor odlično branje za vse 'pustolovce' in tiste, ki jih zanima življenje kamenodobnih ljudi.

KDO JE KARA SHYRE? ILUSTRATOR MARK JORDAN

Vprašanja zastavil Andrej Ivanuša

Marsikdo vpraša, od kod je Mark Jordan? Odgovor je jasen - je naše 'gore list'. Na zadnjem knjižnem sejmu v Cankarjevem domu sva se dogovorila za intervju.

V Sloveniji je verjetno težko biti ilustrator/risar fantastijske ilustracije?

Zelo! To je zato, ker smo majhni, povpraševanja ni. Če že je, je običajno vedno pogojeno z dokaj nizkim proračunom za ilustratorja pri določenem projektu. NA koncu se vedno izkaže, da to počnemo zato, ker nam je preprosto všeč in ne za to, da si služimo vsakdanji kruh. K temu še dodatno zelo pripomore ta naša 'recesija' ali kakor jo že imenujemo?! Zato večina tistih, ki jih osebno poznam v Sloveniji, počne še druge stvari. Sam moram opravljati retuše fotografij, razne montaže in izvrstne oblikovalske rešitve za različne oglaševalske agencije in podobno.

Prosim, če se lahko podrobneje predstaviš? Predvsem bi me zanimalo, kje vse so objavljene tvoje ilustracije in slike?

Moje ime je Mark Jordan sem rojen in odrasčal v Trbovljah v Sloveniji. To poudarjam predvsem zaradi svojega imena, ki običajno zmede tiste, ki zame slišijo prvič.

Mark Jordan: Dominator

Mark Jordan: Kara Shyre in PawPaw (iz GuildWars)

Sem svobodni ilustrator in grafični oblikovalec za oglaševalske agencije v Sloveniji in v Evropi. Nekatera moja dela so objavljena na različnih ilustratorskih portalih kot so CGSociety (www.cgsociety.org), Deviantart (www.deviantart.com) in podobni. Nekaj mojih del je bilo tudi objavljenih v svetovno priznanih knjigah digitalne umetnosti Exotique issue 1, Expose issue 8, kjer med drugim objavlja svetovno znani umetnik H. R. Giger (založnik Ballistic Publishing Australia).

Katera je tvoja najbolj priljubljena tematika?

He-he, predvsem tisto kar v resničnem svetu ne obstaja — fantazija vseh vrst.

Sledi zanimivo vprašanje, ki sem ga zastavil tudi v naslovu: kdo je Kara Shyre?

Hmm, ja! Kara Shyre je ime karakterja/avatarja, ki sem ga ustvaril v računalniški igri Guildwars že leta nazaj. Nekaj kasneje sem se odločil, da bom narisal njen portret, kot nekakšno fan-art ilustracijo. Bila je risana na osnovi sveta in podob iz igre Guildwars ter z delčkom moje skromne domišljije.

Na internetu ima ranger-ica kar nekaj posnemovalcev. Lahko kaj več poveš o tem, kakšen je odziv na njo in njenega partnerja - belega sibirskega tигра z imenom PawPaw?

Po pravici nisem nikoli preverjal kakšen je bil dejanski odziv na to ilustracijo. Zanimivo je, da z njo nisem bil kaj prida zadovoljen, ko sem jo končal. Na koncu pa je vseeno precej priljubljena med skupnostjo Guildwars fanov in v nekaterih drugih forumih digitalne umetnosti.

Zakaj? Ne vem! Mogoče zato, ker je tematika, iz katere je ilustracija nastala, zelo priljubljena sama po sebi. Tudi Guildwars je priljubljen 'špil'.

Ja, naj ne pozabim na belega tigra! Ta je bil moj digitalni spremljevalec v igri kar nekaj časa. Ime pa je dobil, kar mi je takrat prvo prišlo na misel.

Ilustriral si nekaj naslovnih knjig domačih avtorjev. Katera zgodba ti je bila najbolj všeč in si zanjo naredil 'najboljšo' naslovnico?

Seveda. Zrisal sem kar nekaj naslovnih knjig domačih avtorjev. Moram priznati, da imam 'neko čudno hibo' in sem zelo len glede branja česar koli. OK, razen stripov Mikija Musterja, te znam bolj kot ne — na pamet.

Ne vem, če sebe lahko poimenujem 'antibralec'. Ne spomnim se več, kdaj sem nazadnje prebral kakšen fantazijski roman ali kaj podobnega. Sem preprosto ilustrator, ki ne bere dosti knjig.

Zanimivo je, da mi je pri ilustriranju naslovnih običajno uspelo zadeti bistro zgodbe iz uvodne besede knjige, oz. iz tistih nekaj stavkov, ki so mi jih pred risanjem napisali avtorji, ali celo samo iz naslova knjige. Všeč mi je risanje naslovnih knjig, ker je vedno zanimivo vstopiti v glavo nekoga drugega in poskušati to spraviti na papir, pa čeprav je samo digitalni, he-he.

Katera je moja najljubša ilustracija naslovnice? Hmm, težko rečem. Ampak, po mojem, bi lahko rekel, da je to naslovnica knjige Indigo novi svet iz epa Vitezi in Čarovniki avtorja Bojana Ekselenskega.

Kakšni so tvoji načrti za prihodnost?

Hmm, to je dobro vprašanje, he-he. Ko sem bil mlajši, sem seveda sanjaril v marsičem. Vendar se veliko tega ni uresničilo. Potem odrasteš in v življenju postanejo

Mark Jordan: Warrior

nekatero druge stvari bolj pomembne od mladostniških sanj, kot je na primer družina. Po pravici povedano živim iz dneva v dan, življenje uživam kolikor se da in poskušam delati predvsem tisto, kar me veseli. Bi si pa želel v prihodnosti živeti samo od ilustracij.

Kaj bi si neznansko želel ilustrirati?

Ja, težko vprašanje! To je vedno tako odvisno od inspiracije. Če lahko upam, neznansko bi si želel biti del ilustratorjev oz. art departmenta za kakšen fantazijski film kot sta Avatar ali Hobbit, he-he, kot še tisoče drugih, verjetno! To je verjetno bolj želja po drugačni karieri. Ali ne? <>

Mark Jordan: Ice Moon

ALEXANDER A. SCHOMBURG

FANTASTIČNI ILUSTRATOR

Pripravil Andrej Ivanuša

Za prejšnjo številko JeJ sem iskal sliko, ki bi najbolj ponazorila svet znanstvene fantastike in fantazije in naletela sem na odlično ilustracijo Alexa Schomburga. Pričelo me je zanimati kdo je umetnik, ki jo je narisal. Spoznal sem, da sem se 'srečal' z enim največjih umetnikov na področju stripa in fantazijske umetnosti. Rojen je bil na Portoriku, deloval je v ZDA in njegova kariera je trajala več kakor 70 let.

Rodil se je 10. maja 1905 v Portoriku, umrl pa 7. aprila 1998 v mestecu Hillsboro, Oregon, ZDA.

V New York se je preselil v začetku leta 1920, kjer je pričel svojo kariero kot komercialni umetnik skupaj še s tremi brati. Nekako so životarili vse do leta 1928, ko je Alex dobil delo pri National Screen Service. Tukaj je risal reklamne sličice na stekla svetilk in sodeloval pri filmskih uvodnikih (movie trailers). V tistih časih je bilo običajno, da so za filmske premiere obesili svetilke s prizori iz filma pred kinematografe. Ob tem je pogodbeno sodeloval še z Better Publications, kjer je oblikoval Thrilling Wonder Stories in še druge njihove pulp-magazine. Tukaj je izbrusil svoj slog. Bil je nenadkriljiv, ko je bilo potrebno narisati nekaj 'mehaničnega'. Opazil ga je znameniti Hugo Gernsback, oče ameriške trde pulp znanstvene fantastike. Za magazin Radio Craft je

narisal svojo prvo znanstveno fantastično ilustracijo septembra 1939 za serijo zgodb Startling Stories.

Zdaj so ga opazili še drugi. Leta 1940 je narisal ilustracijo za Timely Comics, ki so predhodnik znamenite hiše Marvel. Njegove naslovnice prikazujejo znamenite pulp-fikijske junake kot so Captain America, the Sub-Mariner, the Human Torch, itd. Schomburg je v tem času osvojil še air-brush tehniko risanja in v njej narisal

skoraj šeststo naslovnice v času t.i. 'Golden Age of Comic Books'. V začetku leta 1950 je opustil risanje stripov in se je do konca svoje kariere osredotočil na oblikovanje naslovnice in risanje ilustracij za znanstveno fantastične magazine, astrološke publikacije in knjige, med njimi tudi knjižno serijo Winston Juvenile.

Leta 1977 so Schomburga in nekaj njegovih prijateljev ter sodelavcev iz časov Golden Age stripov počastili z monografijo Invaders Annual #1, ki jo je napisal Roy Thomas. Leta 1986 pa je Jon Gustafson napisal knjigo o njem in jo poimenoval Chroma: The Art of Alex Schomburg (založba Father Tree Press).

Schomburg je prejel več nagrad: nominacija za Hugo Award 1962 za najboljšega profesionalnega ilustratorja, Doc Smith Second Stage Lensman 1979, Frank R. Paul 1984, Inkpot, 1985, Kentucky Colonel 1986,

IZOBRAŽEVANJE

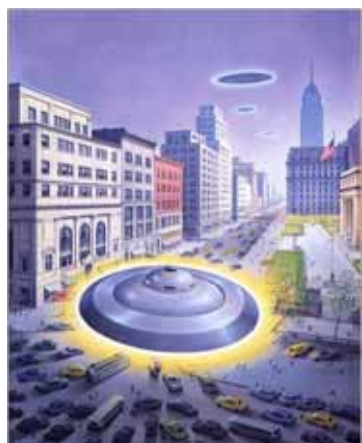
Chesley (A.S.F.A. za umetniške dosežke) 1986, Guest of Honor na PulpCon, Dayton, Ohio 1987, nagrada za življenjsko delo Kansas City Comic Con 1989, First Fandom Hall of Fame 1990, 47. World Science Fiction Convention Noreascon III (nagrada za življenjsko delo) 1990 in za odličen prispevek na področju znanstvene fantastike The Will Eisner Award Hall of Fame 1999.

Ob podelitvi slednje je Stan Lee, predsednik organizacijskega odbora, povedal naslednje:

»Alex Schomburgova ilustracija je bila vedno zelo posebna, njegov stil je nekaj popolnoma drugačnega od stilov drugih ilustratorjev. Ko vidiš njegovo ilustracijo, je nikakor ne moreš pripisati komu drugemu. Je edini

umetnik, ki ga poznam, ki lahko sestavi močne in dramatične ilustracije samo z nekaj potezami. Obenem so tako enostavne in delujejo napeto ter imaš občutek, da so kljub temu zelo natančne. Ob tem so vsi uredniki vedeli, da se lahko zanesejo nanj. Ne glede na to kdaj in koliko dela so mu naložili, nikoli ni zamudil z oddajo svojih ilustracij.«

Vsekakor so mi njegove slike všeč. Nekaj manj tiste, ki krasijo naslovnice pulp-magazinov, vendar je težko razglablјati o okusu Američanov. Vsekakor pa so njegove 'čiste' risbe in ilustracije izredne. Ob tem pa me navdušuje njegova dolgoletna zavzetost za risanje znanstveno fantastičnih 'zgodb'.

SOBIVANJE PAPIRNATEGA IN ELEKTRONSKEGA

Pripravil Bojan Ekselenski

Na razvitih trgih (beri: angloameriških) se vzpostavlja določeno razmerje med digitalno in elektronsko knjižno produkcijo. Motili so se tehnološki guruji, ko so pred nekaj leti papirnate knjige obsojali na smetišče zgodovine. Teta Zgodovina se rada ponavlja in ponovila se je zgodba radija, kina in televizije. Nov medij za podajanje vsebin sicer odgrizne del pozornosti, tudi trga, vendar nikoli ne izrine starejšo tehnologijo, razen, če star medij nima niti ene same prednosti. Takšna žrtev je VHS kaseta. Umrla je zaradi ergonomično in kvalitativno superiornih digitalij. Televizija ni popolno nadomestilo za radio, niti ni bila »kino-morilka«. Tudi internet ni pokončal radia, televizije in kina, samo karte so se na novo premešale.

POHITITE, KONEC JE BLIZU

Še pred nekaj leti so bili zlasti računalniški mediji polni pisanja o skorajšnjem izumrtju tiskane knjige. Spisali so že pogrebno mašo, ki naj bi jo daroval Amazon. Tudi naše računalniške revije so nas prepričevale, zdaj, zdaj se bo to zgodilo. Kar začnite zbirati knjige, kmalu bodo muzejski artefakt. Nekaj časa je skokovita rast deleža prodaja digitalij in zapiranje knjigarn v angloameriškem svetu celo dajal iluzijo česa podobnega. Na veliko so poudarjali prednosti E-knjige. Ampak, vedno je ta »ampak« zrnce peska v prerokovalni mašini. Računalniški geeki so preprosto pozabili na uporabniške preference in čisto ergonomične prednosti papirnate knjige. Zategadelj so police s knjigami še daleč od tržne terminacije. Pravzaprav ljudje več berejo, kot so, tako papirnato in digitalno. So zaprli zadnjo radijsko postajo? So ukinili zadnjo kino dvorano? Je šla pod rušo zadnja TV postaja?

Nekaj časa se je res tresla »kindlova gora«, na »amazonovem Olimpu« se je kadilo, strele so švigale in glasno je grmelo, a na koncu je v svet pokukalo nekaj digitalnih mišk. To rundo bo papirnata knjiga preživela. Fizična knjiga torej ne bo preživela, ker ji v Evropi mečejo pod noge digitalna, davčna in še kakšna polena. Tudi kričanje, kako je fizična knjiga kulturna dobrina, ne bo kaj veliko pomagala. Ko se stranke odločijo, so kriki vpijajočega v puščavi zgolj kriki.

Zakaj bi papirnato preživelo?

Razlog je preprost. Elektronska knjiga v trenutni obliki je drugačen in ne nadomestni medij. Določene vsebine preprosto ne najdejo svoje elektronske podobe. Ergonomija in namen listanja je še vedno na strani fizičnega papirja. Če otrok strga slikanico za 10 €, je to manj od loma bralnika za 100 ali 200 €. Fizična knjiga je na polici, dostopna vsem bivalcem doma, a elektronska ždi v bralniku, ki mogoče ni vedno pri roki. Ko žena na hišnem bralniku bere svojo priljubljeno revijo, ata ne

more brati svojega tehnotrilerja, a mulo ne more do svoje interaktivne slikanice. Več bralnikov, kot imajo nekateri domovi več televizij? Mogoče. A to ni edina zagata. Bralna površina E-knjig je omejena z velikostjo zaslona. Kaj več, recimo večjem od A5, ni dostopno za obče sprejemljiv človeški cekin. Ste že videli bralnik A3 formata? So bralniki A4 razširjeni? Kaj pa slikanice 50 x 50 cm? Se mi je zdelo. LCD zasloni sicer napredujejo, a utrujajo oči in goltajo elektriko. E-papir od vseh elektronskih naprav še najbolj posnema navaden papir. Vendar ima druge težave, kot je na primer odsotnost barv za sprejemljiv cenovni razred.

ZALOŽNIKI NA OKOPIH

Naši založniki so po nepotrebnem na okopih in besno vztrajajo z neumno trmo neizdajanja E-knjig. Trenutno sta samo Študentska založba Slovenije in Mladinska knjiga izdali manjši del svojega nabora v E-obliki. Ostale obče založbe skoraj niso omembe vredne. V Sloveniji smo šele letos dobili prvi resni knjigarni z elektronskimi knjigami in prvo splošno dostopno javno knjižnico z E-knjigami. Ruslici žal glede na njeno ergonomijo in ponudbo, kljub dobro volji, ne moremo reči moderna E-knjigarniška platforma. Pa bi rad drugačno stanje, upam vanj, ker potrebujemo nekoga tretjega brez roke v založniški malhi. Obe novi in ergonomično kompetentni E-knjigarni sta trenutno zelo skromno založeni. Kljub napredku je njuna funkcionalnost še na začetku in kar je mogoče najhuje, vsaka je s ponudbo na svojem okopu. Mogoče kdo poreče, tudi Kobo in Amazon sta vsak na svojem, tudi programske in strojne, a pri njiju gre za globalna giganta in ne drobna slovenska palčka.

Sočasna izdaja novih naslovov v E in papirni obliki pri nas še ni običajnost, temveč posebnost. Ko založnik izpostavlja sočasni izid v E in papirnati obliki zgolj za en sam naslov, je to leta 2013 znak za hudo tržno motnjo. Vsaj za tržno normalno okolje. A naš trg je daleč od normalnega. Pravzaprav sploh nimamo knjižnega trga, temveč večinoma razdelilnico državnih subvencij. Edini

znak trga so prevodi najbolj prodajanih (ne nujno najboljših) tujih uspešnic, ki vas napadajo z vsake izpostavljenе knjižne police.

Glavni vzrok za obskurnost E-ponudbe ždi v programskih načrtih slovenskih založb. Te se bojijo novega medija. Seveda to ni strah pred neznanim, to je strah s čisto ekonomskimi temelji. Nastop digitalnega medija v svet čudnega knjižnega monopola vnaša vsaj sled tržnih zakonitosti.

Verjetno je tu še pojmovanje papirne knjige kot otipljive kulturne biti. Knjiga je nekakšna smetana kulture in zatorej lahko knjige ustvarjajo samo umetniki v službi nacionalne kulture. V tem svetu ideja, da lahko vsakdo izda knjigo, vzrok za predinfarktno stanje. Ni grozljivejšega, če bi knjige, temelj slovenske kulture in umetnosti, pisale gospodinjske pomočnice in strojni ključavničarji. Groza vseh groz!

V elektronski knjigarni so vse knjige na isti štartni črti. Tam so državno podprti in ostali avtorji v isti izlozbi. Naenkrat se uradno ugleden književnik znajde v družbi »poflastih« samoukov. Vrhunsko delo (po mnenju kritikov in zapisov v literarnih revijah) doktorja književnosti je poleg dela gospodinjske pomočnice, o kateri nikjer nihče ničesar ne napiše, niti omeni ne, da sploh obstaja. Znajdeta se, pomislite vi to, na isti polici, morebiti celo eden zraven drugega. Ljudje lahko izbirajo in nadaljnja prodajna usoda dela je skoraj izključno odvisna od ljudi, ki glasujejo z nakupi in izposojami. V takšnem okolju gospodinjska pomočnica lahko proda bistveno več od vrhunskega književnika. Kaj to pomeni za kulturo?

Seveda slovenski književni in založniški javnosti tak scenarij prav nič ne diši. Pravzaprav se temu upirajo zaradi lastnih koristi in svojega pogleda na knjigo.

DIGITALNO JIH OVIRA

Omenil sem že, da v knjigarnah E-knjig najdete samo knjige domicilne založbe in nekaj samozaložniških izdelkov. Zakaj druge založbe ne prodajajo svojih knjig v E-knjigarni Mladinske knjige? Zakaj so na Biblosu skoraj izključno knjige Študentske založbe? Biblos je tudi del slovenskih knjižnic in z veljavno člansko izkaznico si zlahka izposojate knjige, ki so torej ves čas na očeh bralne publike. Vsi ves čas tarnajo, kako jih Mladinska knjiga daje na slabše pozicije.

E-knjigarne ukinjajo takšne poteze. Zakaj nikogar izven obeh založb in redkih samozaložnikov ne zanima priložnost dostopa do potencialnih strank? Zakaj jim ne diši neprekinjeno bivanje v izlozbi, enakovrednem položaju z deli domicilne založbe? Zakaj nočejo svojih knjig »prevesti« v ePub in/ali PDF? Saj. Zakaj? Kje je logika?

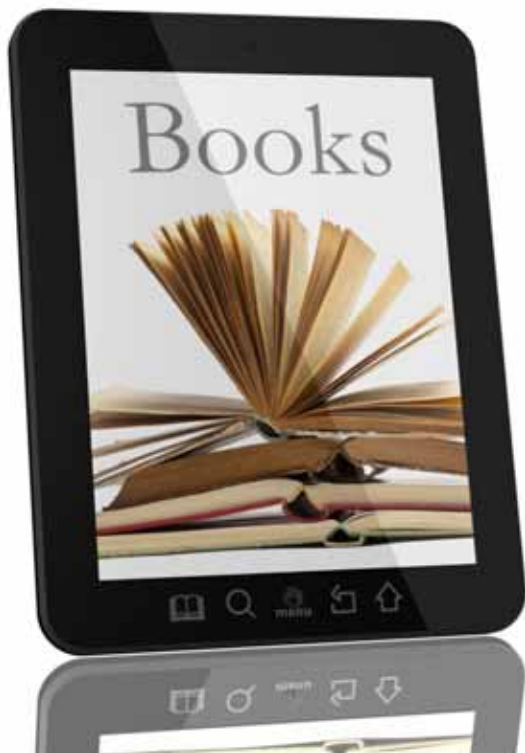
Preprosto! Praktično vse založbe so pri digitalnem »previdne«. To je samo drugi izraz za čakanje na državno podporo in morebitno davčno, tehnično ali kako drugačno zaščito pred »poplavo pofla«. Previdnost pomeni tudi željo po državnem plačevanju še tistih nekaj stroškov digitalne produkcije. Dobro so jim znani trendi v tujini, kjer je ustvarjanje literarnih del postalo precej množično početje. Ljudje pišejo, stranke glasujejo. Uspeh ni odvisen od določevalcev kulturne politike, temveč ljudi, ki z »rejtingi« in denarjem podprejo, kar jih pritegne k branju. Tega pri nas verjetno nočejo. Hočejo zanesljivo zaščito pred pišočimi gospodinjami. Na E-trg se najbrž ne bodo podali, dokler jim politika kulturnega ministrstva ne bo ustvarila stanja, podobnega trgu papirnatih knjig. Hočejo, da je ustvarjanje knjig v varni domeni »poklicanih v poslanstvo«.

Vedno se vse začne in konča pri denarju. Tukaj je E-žebljica na krsto enakopravne produkcije E-knjig dejstvo, da E-knjiga pomeni nekakšen minus v svetu subvencij za tiskano knjigo. V Sloveniji ravno zaradi tega ne bomo videli naših ustreznic Kobota, Amazona ali Smashworda. Tam prodajajo E-knjige raznih založnikov in edina motivacija je prodaja in iz tega izhajajoč dobiček. Pri nas vsi zavijajo z očmi, ko kdo omeni dobiček s knjigami.

Porekli boste, da se s prejšnjimi odstavki motim. Raziskave trga namreč govorijo o skokoviti rasti prodora E-knjig, vendar to ni nič posebnega. Gre za rast na nekaj iz skoraj nič. Rast iz 1 na 3 je v odstotkih gotovo več, kot rast z 10.000 na 10.500. Naš trg je glede na delež celotnega knjižnega trga še vedno daleč izpod povprečja in tako bo še nekaj časa. Dokler ne bodo vse izdaje istočasno dostopne v papirni in E-obliki, toliko časa bo E-knjiga marginalni nebodigatreba v svetu »vrhunske umetnosti«. E-knjige so nekaj, kar je moderno, ker ima, hočeš nočeš cela Evropa, a vsi po tistem upajo, da v teh razmerah ne bo pomenilo resnega posla.

»Bastarda e-knjigo« so k nam zanesli angloameriški trgi in pač mora biti, ker se mu ni možno izogniti. Verjetno bo tako, dokler ministrstvo čakajočih pri koritu ne prime za rokico in jih popelje do digitalne finančne skleda.

SOBIVANJE DRUGAČNOSTI

Digitalno in papirnato sta prijatelja, sodelavca in medsebojna podpornika. Nista sovražnika ali konkurenca. To je prvo, kar je treba razumeti.

V Sloveniji ima zavirljivo število ljudi tehnično opremo, primerno za udobno branje E-knjig. Računalniški zaslon (stacionarnega ali prenosnega računalnika) ne šteje med resno opremo za branje. Mogoče je zaskrbljivo, ker bralnikov Kobo, poleg Amazona edinih ergonomičnih in konkurenčnih naprav, ni možno kupiti recimo v knjigarnah ali preko E-knjigarn. Čudno, kajti format slovenskih E-knjig je kompatibilen z bralniki Kobo. Že to je znak, da digitalno ni resni posel za tiste, ki imajo pri nas sredstva za izvajanje resnega knjižnega posla. Majhen samozaložnik pač nima sredstev za servisiranje ponudbe bralnikov in infrastrukture za spodobno E-knjigarno.

Kljub vsemu pa ima veliko ljudi Androidne in Apple tablice. Prodajajo jih v vsaki veleblagovnici. Vsaka tablica ima vsaj en programski bralnik ePub, Kindle ali PDF, ki tablico spremeni v dovolj ergonomičen elektronski bralnik. Če program ni naložen, je pa z nekaj tapkanja po zaslonu brezplačno dostopen preko digitalne tržnice (AppStore, GooglePlay). Tudi obe naši resni E-knjigarni imata svoji aplikaciji. Torej odsotnost resne ponudbe Kobo bralnikov ni kritična pomanjkljivost. Zategadelj je tehnika skoraj v vsakem domu. Problem uveljavitve digitalnih knjig je nerazumevanje možnosti novega medija. E-knjiga ne sme biti samo preprost prenos v

ustrezni datotečni format (ePub, PDF, mobi). Dokler udeleženci ustvarjalne in produkcijske prehranjevalne verige ne bodo dojeli drugačnosti in predvsem prednosti digitalnega, bodo E-knjige samo ozki nišni izdelki. Njihov tržni delež bo še naprej nesorazmerno nizek. E-knjige bodo zaživele, ko bodo odgovorni za distribucijo znali izkoristiti njene možnosti (interaktivnost, povezljivost v splet, možnosti dodatnih vsebin, demokratizacija objavljanih leposlovja in kritika objavljenega). E-knjige so lahko v pogojih, kjer cena tiska predstavlja tudi 70% stroška, precej poceni, a nikoli ne bodo (skoraj) zastoj. Še vedno je treba plačati vsaj avtorja (čeprav hodiš v službo, bi rad še sam kakšen košček pogače) in podporno infrastrukturo. E-knjiga prinaša tudi drugačen koncept odnosa do knjige. Dodaja se ji socialna komponenta. V eksploziji socialnih omrežij, vsesplošnega všečkanja, lajkanja in glasovanja o spletnih dobrinah, je glas ljudstva močnejši, kot kdajkoli doslej. Dostop do objavljanih imajo vsi in vsi imajo enako možnost. Kot sme že omenil, običajni ljudje odločajo, kaj ima višje ratinge in ne neke, od življenja odmaknjene avtoritete.

Kaj mislite, kaj na to porečejo kulturniške veličine iz svojih porcelanastih gradov? Saj menda ne mislite, da se strinjajo s popolno demokratizacijo po njihovem tako temeljne kulturne dobrine, kot je knjiga.

POJMOVANJE KNJIGE

In s tem pridemo na drugo minsko polje – pojmovanje literarnega dela.

Temeljni postulat evropskega knjižnega trga je drugačen od angloameriškega. Trga se ločita, čeprav oba ponujata enake izdelke.

V angloameriškem svetu skoraj ni kulturne politike v evropskem pomenu besede. Knjiga ni prvenstveno kulturna dobrina, temveč je potrošna dobrina, ki ima lahko kulturno-izobraževalno vlogo. Namen knjige je prodreti do vsakogar in od vsakogar izvleči kakšen dolar ali funt. V zameno za »ka-čing« pa tudi najmanj izobražena oseba, takšna, čisto brez vsakršne literarne ali splošne izobrazbe, dobi pravico do glasovanja o vsečnosti prebranega. Njegov glas na tržnici velja enako, kot glas vrhunskega literarnega strokovnjaka in profesionalnega kritika. E-knjiga je za angloameriški trg priložnost novih zaslužkov. Kulturna politika se je v tem potrošniškem svetu zreducirala na nulto davčno stopnjo. Knjiga ni obdavčena, a tudi ni deležna sistematične državne podpore. Očitno je ta sistem uspešen, saj se vsi trendi popularnosti začnejo na teh trgih. Tolkien, Martin, Rowlingova, Asimov in mnogi drugi so k nam prišli s teh trgov.

PLANET IZ DRUGE GALAKSIJE

Evropa je glede knjige planet iz čisto druge galaksije. Knjiga v Evropi ni potrošna dobrina z morebitno dodano kulturno vrednostjo, temveč je ena od temeljnih kulturnih dobrin s posebej vzvišenim mestom v življenju narodov. Zaradi te vloge naj bi bilo knjižno ustvarjanje

prvenstveno od vzvišene božanske muze poklicano početje posebej navdihnjenih ljudi. Kdo ima ta psoeben hermetični dar, pa običajno ni odvisno od tistih, ki to plačajo.

Razvoj knjižne produkcije je del fundamentalne državne kulturne politike, močno prepletene z delitvijo finančnih sredstev. V tem svetu pišočke kuharice in literarno dejavni električarji nimajo kaj iskati, saj po mnenju kulturniške elite v bližini državnega denarnega lonca niso sposobni dojeti vseh filozofskih, eksistenčnih in drugih visoko zvenceh stanj. To je še zlasti očitno v Sloveniji, kjer je knjiga temelj naše kulturne in narodne identitete. In seveda te svetinje ne smejo skruniti amaterji brez literarne ali sorodne humanistične izobrazbe.

Evropski založniki so proti nultemu davku na knjige. Zlasti slovenskim glavnim založnikom se smeji, ker je pri nas E-knjiga obdavčena po najvišji stopnji, izenačena s pornografijo. Še nobena založba ni dovolj glasno opozorila na to davčno anomalijo, ker ji to ni v interesu. Tako je »nadležna« E-knjiga privzeto za desetino dražja.

Celinska Evropa je jezikovno pisana, mnogi knjižni trgi so majhni (posebej naš slovenski) in angloameriško demokratično tržno mašinerijo razumejo kot grožnjo lastni identiteti. Kljub vsem simfonijam v čast evropskega skupnega trga še nihče ni pokazal »jajc ali jajčnikov« in postavil primerno vseevropsko večjezično platformo, enako dostopno vsem v Evropski uniji. Še vedno smo vsi prisiljeni v nakupe na angloameriških platformah. Evropa je še vedno dežela samozadostnih vrtičkov, ker s tem mnogi dobro služijo. E-knjiga ukinja načelo »jezik in zemlja«, da parafraziram »kri in zemlja«. V tem vrtičkarskem naselju ima knjiga vlogo ograde za razmejitev. Že sama misel na tržnost vsem obrne želodce. Posledično knjižni trg že v zasnovi ni trg v pravem pomenu besede. To seveda velja samo za papirnate knjige, kajti papirnato je pod nadzorom. Papirnata knjiga je v očeh klasične knjižne javnosti kulturna dobrina, a E-knjiga potrošniška. In tako se tudi obnašajo. Davek na knjigo in skepsa do E-knjige z ne-izdajanjem knjig tudi v E-obliki to potrjujejo. DDV na knjigo se pobere od vseh, a razdeli se samo med nekatere. Kdo dobi, pa odločajo institucije, ki jih ne vodi dobrobit množic, temveč ne vedno sledljivi cilji. Znova ponav-

ljam mantro enega od domačih priznanih književnikov – pri nas manjka kvalitetnih bralcev. Kaj to pomeni, raje ne razmišljam. V vsakem primeru se znova vrnemo na nenavaden monopol. V njem nikomur nič ne odgovarja, a vsi želijo, da tako ostane. E-knjiga je tu nebodigatreba. Nihče ne razmišlja o sobivanju, temveč o prerivanju.

SREČANJE S TETO KONKLUZIJO

Na koncu vedno pride teta Konkluzija s stričkom Mnenjem. Vedno je treba izpljuniti kakšen zaključek.

E-knjiga ne more nadomestiti papirnate knjige. Bralniki knjigo predstavijo na en, fizični papir pa na drug način. Papir bo zagotovo še vladal, dokler E-knjige ne bodo polno izkoristile prednosti svojega medija. Potem je tukaj zavedanje ljudi, da je samo fizična knjiga prava kulturna dobrina. Internetna generacija je preprosto pojedla še premalo knjižnih žgancev, zato še ne predstavlja dovolj velik del odjemalcev. Mediji in založbe bi morali vložiti nekaj truda v izobraževanje in informiranje ljudi, da je tudi E-knjiga kulturna dobrina in ne nekaj, kar je pač nujno zlo, ker pač to imajo Američani. Znaten del domačih založb zaradi sistema financiranja v E-knjigi ne vidijo priložnosti, temveč neprijetno tveganje in konkurenco svojemu tržnemu položaju (kolikor sploh lahko govorimo o pridevniku tržno).

Svoje dodajo še ne popolnoma dodelani bralniki, njihove porodne težave in predvsem njihova slaba dostopnost tam, kjer jim je mesto – v knjigarnah in knjižnicah. Ampak, hej, E-knjige živijo komaj nekaj let. V primerjavi s tradicijo fizične knjige niso niti shodile, kaj šele rekle svojo besedo.

Še pomnite mnenje vrhunskih fotografov na začetku prodora digitalnega v fotografijo? In rezultat? Kdo še danes uporablja film?!

Fizična in E-knjiga bosta v kulturnem prostoru sobivali, ko bodo založniki znali izkoristiti nov medij in bosta oba medija en drugemu podpora in dopolnilo.

Nam, ustvarjalcem kulturni politiki obstranske literature, je E-knjiga edinstvena priložnost. Za produkcijo E-knjige potrebuješ predvsem znanje in ne kupa gotovine za tiskarja. Orodja so silno poceni, na spletu se valja go Gore primerne likovne opreme, dosegljive za nekaj 10 evrov. Edini nujni strošek je lektor, če v hiši nimate nikogar z jezikovno izobrazbo in izkušnjami. Kmalu mogoče tudi lektor ne bo nujni sopotnik literarnega ustvarjanja, a to je že druga zgodba.

Priporočam vam, da se primete E-knjižne produkcije. Vendar pozor! Polizdelek v E-obliki je enakosorten grobar od polizdelka v celulozni obliki. Izkoristite prednosti novega medija. To je edina pot do uspeha.

<>

ZLOM IMPERIJA VITEZI & ČAROVNIKI

Bojan Ekslenski

POVZETEK ZGODBE

Dogajanje novele je postavljeno v zadnje leto Svetovnega cesarstva. Zgodba temelji na kratki zgodbi Prevrat, ki je izšla leta 2007. Kratka zgodba je zajela samo drobec tragičnega dogajanja v zadnjih dneh legendarnega Svetovnega cesarstva.

Pred petimi leti sta bila v dvornem udaru ubita cesar in vilinska kraljica. Morilce so elešjeji ulovili, vendar niso izbrskali naročnikov okrutnega pokola. Od takrat vlada regentski svet.

Majordom Trona je malahid (plemič, modrokrvni) Abram Holgar. Skupaj z Hirodom in Georjem Simidal, bratoma ubitega cesarja, je član regentskega sveta. Regentski svet vlada do polnoletnosti mladoletnega Timeusa Simidal, svetokrvnega (božansko poreklo) šelgeaca (naslednika) Trona. V petem letu regentske vladavine se basilea (naziv vzhodnega carja), imenovani Vesoljni car, odloči za napad na Svetovno cesarstvo. Vzrok napada je žalitev carske meašike (in njeno sramotno jetništvo v cesarski ječi. Meašika se seveda zlahka osvobodi in skupaj s carskih mahibom (general plemenitega porekla) Apofisom vodi napad na osrednji del mogočnega Svetovnega cesarstva. Ta se v nekaj mogočih (mesecih) sesuje kot hišica iz kart. Severna armada pod vodstvom mahiba Ureusa z bliskovitim napadom hitro pomendra grofijo Medalar in razbije severno cesarsko armado moči osemnajstih medrej (vsaka medreja tistega časa ima 4000 lemikov (profesionalnih vojakov)). Carsko armado za kratek čas ustavijo Temni vilini. Ti so plačali visoko ceno za začasno zaustavitev hitrega prodora proti Zahodni Aldeški marki in cesarskemu duhovnemu središču – legendarnem Aldevergu. Severni vilini se zaradi umora kraljice (rešgeje) zabrikadirajo in hitijo z gradnjo mogočnega Zidu in z urokom zamrznejo vseh svojih deset kraljestev. Vilini izginijo iz zgodovine.

Apofisove horde prodrejo pred prestolnico Wendenburg. Majordom Holgar pripravi protinapad. Začne se zelo uspešno. Medreje cesarske vojske prodrejo globoko v zaledje Apofisove vojske. Holgar se odloči za naslednji korak. Začne se še zadnje dejanje dvornega udara izpred petih let. S spretno pripravljeno spletko poskuša izkoristiti Hiroda Simidala. Naslednikov malce hecni stric Geor se izkaže za izjemno zvitega in na vse pripravljenega moža. Pravzaprav je on edini, ki razume udar in tudi prodor cesarske vojske. Z nečakom, šelgeacom Timeusom in zvestimi elešjeji (elitna cesarska straža s posebnim kodeksom časti in lojalnosti) se poda v begunstvo. Prva postaja begunstva je najzloglasnejši sektor superprestolnice (premer zunanjega obzidja je 42 km) Wendenburg – Tamraih.

ZLOM IMPERIJA

>>>

Holgar stopi mimo mahiba in pregleduje trupla:

»Ste že našli mladega bedaka? Brez njegovega, v junaškem boju padlega trupla, ne morem nič! Zgolj Hirod bo verjetno bolj slaba uteha.«

Mahib Antil med brisanjem okrvavljenega meča ležerno odvrne:

»Gospod, mladi Simadal je zaradi Hirodove nesposobnosti še na begu. Tudi prismuknjeni Geor je izginil.«

Holgar stopi do razmetane mize. Spoznanje bridko udari v čelo. S pestjo udari po tej mizi. Stvari poskočijo:

»Geor! Ta prismuknjenelec nas je vlekel za nos. Hiroda smo se prehitro odkrižali. Še bi mogoče potrebovali njegove usluge. Preiščite palačo!« besno zarenči: »Nekje mora biti kakšen tajni prehod. Stisnite osebje! Ne pokažite nobene milosti, dokler ne dobimo vseh odgovorov,« in se sreča s srepim pogledom mahiba Antila in stisne skozi zobe: »In vseh trupel!«

Mahib prikima in hiti izdajati nove ukaze.

Upravnik v spremstvu stražarjev stopi na hodnik in se napoti proti svojim prostorom. Še enkrat vrže pogled na mrtvega svetokrvnega moža in pohiti proti svojim prostorom.

Pri veliki ovalni mize ga pričaka komornik v družbi nekaj Wendenburških malahidov, gospodarjev najpomembnejši sektorjev superprestolnice. Ti se nekaj živčno prerekajo. Ob pogledu na gospodarja Holgarja potihnejo. Nimor Zavair previdno vpraša:

»Gospodar, je kaj novic o šelgeacu in prismuknjenem Georju?«

Abram nekaj časa nepremično stoji in se igra z brčicami:

»Ne! Zaradi Hirodove nerodne akcije so se izmaknili. Tisti bebasti debeluh nas je dobro vlekel za nos. Mogoče niti niso več v palači,« in sede na najvišji fotelj, skoraj prestol. Vsi ga molče spremljajo. Zgrabi čašo vina, naredi požirek in jo besno razbije:

»Presneto!« in še z drugo roko udari po mizi:

»Nekdo od osebja mora kaj vedeti! Mora! Ne moreta šelgeac in svetokrvni princ kar izginiti, izpuhteti! Ne moreta! Saj gre pri Elu za cesarskega šelgeaca!«

Nimor previdno reče:

»Mogoče sta oba svetokrvna že zapustila palačo. Pošljite kurirje k vsem obzidnim vratom.«

Oglasi se malahid nizke rasti z vzhodnjaškimi potezami:

»Gospodar, to ne bo preveč učinkovito. Veste, koliko obzidnih vrat imamo? Preko petsto. Če osebje svetokrvnih malce namočimo v vrelo olje, bo gotovo nekdo zapel. Takšen pobeg ni možen brez pomoči osebnih strežnikov. Zaposlimo dragocene šadase. Naj zaslužijo

svoje plačilo! Gotovo bodo našli sled za izginulima svetokrvnežema. Oba sta navajena razkošja in šadasi naj sledijo pojavu večjih količin zlatnikov in razkošja. Gotovo še nista zapustila mesta. Nekje se bosta prikazala. Morata se!«

Gospodar prikima:

»Verjetno imaš prav. Nimor, zberi vse preživele iz cesarske osebne strežbe. Najprej se lepo poigraj z decimiranjem. Če ne zaleže, pa jih prepuščaj tvoji domišljiji. Če ti ne uspe, bo tebe doletela usoda iz moje domišljije. Hočem vedeti, kako, kje in kam sta pobegnili in kdo jima pomaga! Pošlji kurirskega sokola do carskega mahiba Apofisa. Čas je za naše premirje,« in nakaže, naj zapustijo dvorano. Možje ga hrupno zapustijo. Končno ostane sam.

Skozi okno svoje velike pisarne, pravzaprav razkošne dvorane, opazuje vrvež na ploščadi sredi cesarskega dvorca. Na robu lemiki pobijajo redke preživele eleše in trupla pomečejo v prepad. Podobna usoda bo doletela tudi preostalo osebno osebje cesarske družine. Gospodar Holgar hoče odstraniti vsako sled za Simidali. Samo ena družina je lahko svetokrvna in to bo, ko pride čas, rodbina Holgar.

Minejo trije dnevi grozljivega trpljenja cesarskega osebnega osebja. Zvečer tretjega dne v Abramovo pisarno vstopi komornik Nimor:

»Gospodar, slekli smo jim kožo, jih pekli do hrustljivosti in se skupinsko zabavali. V mukah, preko meje zdrave pameti, je Georjeva strežnica ponavljala samo dve besedi – skrivni hodniki.«

Abram se sunkovito dvigne:

»In? O kakšnih skrivnih hodnikih je govorila?«

Nimor odkima:

»Tega nihče ne ve. Izkopali smo ji oči, moji so se serijsko zabavali, potem ji naredili še kakšno dodatno luknjo, ji odrezali mlekarne, iztrgali drob, a je potem prasičnica izdihnila. Ponavljala je samo ti dve besedi – skrivni hodnik. Nihče drug ni ničesar povedal. Vse smo razstavili na posamezne kosti, a so molčali do krvavega konca. Še stokali niso. Eni od njih smo vrgli volčinom komaj rojenega dojenčka. Nič. Popolnoma nič. Še solze ni potočila. Neverjetno, kakšna privrženost. Še za Ela ne bi tako trpeli. So šadasi zunaj? Je kaj glasu od basilea?«

Abram odkima:

»Nobenega glasu ni od basilea. Saj se bo oglasil. Zdaj, ko mu koljemo živino, se bo odzval. Šadasi še niso našli nobene sledi. Vsaka sled jih je vodila v prazno. Geor je samo igral svojo maloumnost. Vse nas je prevaral s svojo norčavo igro.«

Nimor skomigne z rameni:

»Meni se je zdel prismuknjeno prisrčen. Tidias je edina veščina, ki jo je obvladal poleg svojih nočnih pohodov v objem blodnic Tamraiha.«

Holgar prebledi:

»Kaj si rekel?«

Nimor široko odpre oči:

»Kaj sem rekel? No, Geor se je rad izmuznil iz palače in ...«

Abram ga prekine:

»Kdaj si mi mislil to povedati? Če bi mi za te njegove poti povedal pred tremi dnevi, ne bi šadase pošiljal po celém mestu.«

»Saj menda ne mislite, da je Geor vodil šelgeaca Trona v leglo najnižje brezkrvne zalege? Saj poznate Timeusa.«

Abram skoči na noge:

»Geor, šelgeac in njuni pomočniki so tam! Njemu je to zabavno. On igra partijo tidiasa z živimi ljudmi. Zakaj mi tega nisi takoj povedal?«

»Ni se mi zdelo pomembno. Po mojem mnenju moramo ubežnike iskati ...«

Stavka ne dokonča:

»Nič po tvojem! Jaz sem zdaj gospodar cesarstva! Jaz odločam, kaj je pomembno! Samo svojim zaslugam se zahvali, da te ne vržem šadasu. Takoj in brez ugovaranja usmeri vse napore v sektor Tamraih. Če je treba, vsakega brezkrvneža posebej sleci iz kože. Ne prizanašaj, dokler ne najdeš ubežnikov. Mulca hočem živega! Kro-no svetokrvne dediščine mi bo on položil na glavo in on mi bo potem izmil noge s svojimi solzami bridkega kesanja. Šele potem ga bom slekel iz kože in ga vrgel volčinom ali orkom.«

Nimor pogoltne slino, prikima in zapusti jeznega gospodarja.

Barka pristane ob zanemarjenem pomolu. Geor od vseh zahteva novo preoblačenje:

»Moramo se dobesedno zlit z okoljem. S tem, kar imamo na sebi, bomo izstopali. Tukaj te zakoljejo že za manjše stvari, kot je malce boljša obleka ali obutev. Orožje bomo spravili pod obleko.«

Geor se prvi preobleče. Timeus se zakrohota:

»Saj si podoben zvodniku!«

Geor resno prikima:

»Saj tudi igram zvodnika. Če me ne boš natančno ubogal, te bom imel za fantka. Nedorčnost takšnih, kot si ti, tukaj zlahka prodaj. Brez nerganja in pogajanj! V tej gnojni jami smo vsaj za nekaj časa varni pred Holgarjevo in Hirodovo roko.«

Timeus se upre ob pogledu na neugledna oblačila, nevredna celo dvornih čistilk:

»Tega ne oblečem. Saj sem vendar šelgeac Trona!«

Geor jezno odvrne:

»V Tamraihi si vreden, kolikor dobijo s prodajo tega, kar je na tebi ali v tebi. Tukaj moramo izginiti za nekaj dni. Izginili pa bomo samo z zlitjem s svojatjo okoli nas.«

Timeus se končno nejevoljno preobleče. Olih ogleduje svoja meča in noža:

»Vsega ne morem imeti.«

Geor odvrne:

»Dva noža bosta zadostovala. Tukaj skoraj nihče nima meča. Aurilska noža sta kos vsem izzivom.«

Na barki pustijo enega od stražarjev. Geor mu zabiča:

»Če se ne vrnemo čez dva sončna zahoda, se z barko spusti do južnega predmestja. Počakaj nas v Zeqinu.«

Zatem reče še družini:

»Tukaj sem uri. Tako me tudi kličite. Svetokrnega šelgeaca bomo klicali Tami. Velja?«

Vsi prikimajo, celo Timeus s stisnjenimi zobmi. Hitro se napotijo v vrvež pristanišča. Povsod je polno robotih mož in kričavih žensk. Na stojnicah prodajajo raznoliko kramo, prostitutke, prostitute vseh barv in ras ter vse mogoče usluge. Geor se ustavi pri kičasto oblečenem trgovcu z orčji samicami:

»Koliko?«

Timeus se zgrozi. Olih ga utiša:

»Vaše božansko veličastje, pustite vodenje njegovega veličanstvu. On je tukaj očitno precej domač.«

Timeus povesi ustnice in utihne.

Kičasti mož z modro lasuljo odvrne:

»Zate stari prijatelj, dva zlatnika. Gotovo veš, kako je danes v tej zmedi težko najti mlade samice. Cene tako dobre samice je tudi tri ali štiri zlatnike. Basilea in njegov volčin Apofis sta nam pokvarila dostavo in cene lezejo proti vrhu še znosnega.«

Geor se naredi razočaranega:

»Šelani, zame moraš malce spustiti ceno. Saj veš, zaradi dobrega posla. Od enega posla potem prideš na drugi posel.«

Mož nekaj časa razmišlja in končno izstreli:

»Zate dragi Uri, naj bo zlatnik in pol. Ampak to je res najnižja cena. Še stroškov mi ne pokrije. El ve, kdaj bo nova pošiljka. Potrebujete še kaj?«

Geor prikima:

»Ob sončnem vzhodu tretjega dne potrebujem dve kočiji s primerno spretnimi odstranjevalci težav. Saj veš, kaj mislim.«

Šelani si pomane dlani:

»Saj veš, Šelani ima najboljše. Za koliko dni in kam?«

»Gremo na jug. Tri, mogoče štiri dni.«

»Toliko? To bo stalo,« zavrti z očmi in se pohlepno obližne: »Sto zlatnikov.«

Geor prikima:

»Tretji sončni vzhod na tem mestu pričakujem naročeno. Jagheose osebno izberi. Nočem nekih slabokrvnih pokvek.«

Timeus zašepeta na Olihovo uho:

»Kaj? Stric je tukaj celo znan?«

Olih zašepeta:

»Utihnite! Saj nočete, da se komu posveti, kdo smo.«

Geor se nakremži in izvleče kovance:

»Naj ti bo. Sto en in pol zlatnika je pravo malo bogas-

tvo,« in si ogleduje orkinjo:

»Upam, da je ukročena.«

Šelani odvrne:

»Naučena je pogovorščine in uboganja ukazov gospodarjev. Rojena je tukaj. Sploh ne ve, kaj je pleme in horda. Vidimo se torej tretji sončni vzhod.«

Geor prikima in Šelani mu izroči ročaj verige:

»Moral bi zaračunati še verigo. Veš, ta škratja zlitina je iz zadnje pošiljke. Že osem mogosov ni bilo ničesar. Baje je carski mahib, ime mu je Uris, Ureus ali nekaj podobnega,« in pljune na tla: »Prekinil trgovke poti na zahod,« in skomigne z rameni: »Res ne vem, komu koristi sekanje trgovine? Kdo bo živel, če stranke ne bodo dobile, kar želijo?«

Geor zaupljivo prikima:

»prekinitve trgovine ni nekaj, kar je baje, temveč se je to res zgodilo. Ampak tudi carski mahib nima ničesar od prekinitve trgovine. Vojne bo prej ali slej konec in posel bo znova stekel. Naj ti namignem skrivnost. Samo tebi, in obljubi, da boš molčal.«

Trgovec dvigne obrvi. Geor mu zašepeta na uho:

»Še preden bo mogos okoli, osvobodi orčje sužnje. Iz svojih virov sem izvedel zelo slabo novico.«

»Kakšno?«

»Se spomniš osnovnega zmagovalnega pravila tidiasa?«

Šelani prikima.

»No, tudi carski mahib Apofis igra tidias. Preden se bo obrnil še drugi mogos, bodo carske vojske korakale po mestnih ulicah. Zagotovo ne bodo navdušene nad zaslužnjenimi rojaki.«

Šelanija obliže rdečica:

»Saj menda niso tam samo orki?«

Geor ga pomiri:

»Orki so namenjeni rahljanju naše vojske. Končno delo opravijo ljudje. Takšni so kot midva, eni svetlopolti, drugi črni kot oglje. Odvisno od porekla. Apofis je gotovo sposoben človek. Vsekakor pa se za svoje dobro pravočasno reši orčjih sužnjev. Mogoče si lahko omisliš posel z bežečimi malahidi. Kaj misliš, s kom bodo nahranili svoje orke?«

Šelani pogoltne slino:

»Kako veš?«

»Saj me poznaš. Zaradi svojega posla moram vedeti, kaj se dogaja.«

Šelani vzdihne:

»Raje ne vem, kakšni so tvoji posli.«

<<<

Magazin JeT

Opisi in recenzije

Dogodki na sceni

Napovednik

Pisana beseda

Stik z Drugotnostjo

DRUGOTNOST
Virtualni svet znanstvene fantastike, fantazije in drugih dimenzij

www.drugotnost.si

Kar ni mogoče najti v tej številki, je zagotovo na naši spletni strani.

Tudi stare številke Jašubeg en Jered od prazgodovine (beri: od prve številke) do danes in to v PDF!

TERORIST

Bojan Ekselenski

Preklemanska vročina. Žge, kot bi me spustili v sam pekel. Najprej poiščem senco. Aha, moja naloga. Na srečo sem sredi ničesar in v bližini ni nikogar. Moram se javiti centrali. Pritisnem na gumb časokoma, pogoltnem slino in počakam na odziv. Operaterka na drugi strani je v finem klimatiziranem bunkerju, zato se ji ne mudi. Končno zaslišim njen pocukrani glas:

»Karl, si na pravih koordinatah?«

Preklemansko ženšče, vedno sprašuje nekaj, kar ji itak prikazuje zaslon. Pogoltnem slino in odvrnem:

»Saj vidiš! Terorist je še izven dosega. Gotovo je že v Jeruzalemu. Čaka ga.«

»Najdi ga, preden on najde njega!«

Suho odvrnem:

»Vem,« in si mislim svoje. Prekinem zvezo in se hitro preoblečem v tukajšnje cunje. Pri božjih stopalih, kako lahko ljudje živijo v tej vročini, pa je šele pomlad?

Ravno pravi čas se prilagodim okolju. V daljavi ugledam gručo rimskih vojakov. Kako se jim ljubi korakati po tem soncu? Hitro se posvetim svojemu cilju. Arij Robernik je najnevarnejši terorist zadnjega stoletja. Ta status si je 'pristrelil' po umoru J. F. Kennedyja. A znameniti umor ni njegova največja 'mojstrovina'. Njegov najusodnejši podvig je bil potopitev letalonosilke sredi Mehiškega zaliva. Tam je služil oče direktorja Agencije za časovno varnost. Mož je nekega dne preprosto izginil in vsi smo imeli temeljitega mačka zaradi hude eskalacije časovnega paradoksa. Zdaj se je podal na še usodnejšo akcijo – umor Jezusa Kristusa, preden se zgodijo usodni velikonočni dogodki.

Z mrežničnim senzorjem iščem sledi za teroristom. Jeruzalem tistega časa je en velik kotel verskega in političnega vretja. Sveži rimski guverner Poncij Pilat poskuša v tej zmedi uveljaviti rimski zakon.

Tako namazan s kožnim barvilom se počutim silno neprijetno. Kot bi me ovili v nevidno mrežo. To je bila cena za zlitje z okoljem. Sestavljal sem preprost načrt. Najprej moram najti Jezusa in njegovo množico. Arij bo zagotovo prežal kje v bližini. Podobno je bilo pri poskusu umora Stalina na predvečer sovjetskega napada na Poljsko. Stalina sem sicer rešil, a pri lovu na Arija mi je spodletelo. Zdaj bo drugače. Mora biti drugače. Na roko mi bo šlo Arijevo megalomanstvo. Hotel bo spektakularen uboj. Moja naloga bo težka. Zavedam se nasprotnikove veščine. Poleg želje po izbrisu madeža neuspeha uboja sovjetskega voditelja, ga žene tudi soočenje z mano. V svetu njegove samopodobe veličastja sem nekakšna nadležna podrepna muha. Ravno moje igle so odstranile že sedemnajst članov Bratovščine. Arij je nekakšen kronski dragulj, saj po njegovi smrti ostane samo kakšnih deset zavedenih norcev. Jezno pihnem, kajti vročina me res spravlja ob živce.

Sledim množici in v daljavi ugledam moža, ki je spremenil človeško zgodovino. Zmrazi me ob misli - gledam živega Jezusa Kristusa, Jašuo ben Miriam. Lahko se prelinem bližje in posnamem njegov govor. Kako bi reagirale krščanske cerkve, če ta govor prodam medijskim hišam? Takoj pozabim na to idejo. Direktiva o zaščiti pred časovnimi paradoksi vključuje tudi prepoved predvajanja zapisov, dobljenih pri časovnih skokih, in drastično kaznuje takšno početje. Na srečo.

Moj mrežnični skener sem nastavil na iskanje časovnega čipa. Brez tega čipa ni potovanja v času in kar je najpomembnejše, ni neopaznega izginotja s kraja dogodka. Toda pojavi se težava. Skrajno zoprna težava. Časovnega čipa ne najdem, a pred sabo imam Jezusa. Kako to? Kje je? Moral bi biti v bližini! Nenavadno. Pravzaprav grozljivo. Kaj naklepa? Edini čip v krogu deset kilometrov je moj čip. Čipa ni možno preprosto odstraniti in montirati nazaj. Za kaj takšnega je potrebna izjemna tehnologija. Prepozen zagotovo nisem! Jezus stoji dvesto metrov od mene in govori množici.

Diskretno se umaknem. Pokličem centralo. Nič kaj vljudno prekinem uvodno nakladanje operaterke:

»Nekaj je narobe. Nikjer ni časovnega čipa.«

»Nemogoče. Naš čas je zapustil 1,1342 sekunde pred vdorom TTF. Koordinate skoka so 't' s toleranco 2450 ur, lokacija Jeruzalem s toleranco pol kilometra. Jezusa bo zagotovo ubil, preden ga bodo predali Rimljanom. Mora biti kje v bližini!«

Besno odvrnem:

»Sto dni časovne tolerance? Raje mi povej, zakaj me nihče ni obvestil o tako visoki toleranci skoka?«

»Analitiki so iz ostankov izbrskali najboljše, kar so lahko. Lokacija je bila še zapisana, a časovni okvir so izračunali na osnovi algoritma logike vpliva in psihološkega profila terorista.«

Jezno pihnem:

»Analitiki? Arij ni ravno vzor logičnega delovanja. Zau-pali ste analitikom, ki nikoli ne pomolijo nosu na teren? Čudi me, da sploh preprečimo kakšno anomalijo!«

»Ko ocene analitikov sprejme Odbor, o tem ni več razprave. Dobil si jasne ukaze in jih izvrši.«

Ostanem brez besed. Izklopim komunikator. Tedaj se razočarano obrnem proti najsvetejšemu človeku vseh časov. Mrežnični senzor dam na največjo povečavo. Želel sem si od blizu videti človeka, ki je tako usodno vplival na človeško civilizacijo.

Tedaj ga zagledam ...

Oblije me pot. Vidim nezglašljiv Arijev nasmeh. Stavi bi, da je bil namenjen meni.

LEVITEV

Tihomir Jovanović - Tika (Srbija)

prevedel Andrej Ivanuša, originalni naslov: SVLAKOVI

Stanko Klobučar je še enkrat zagnal trnek proti sredini vodotoka in opazoval kako brzice premetavajo plovec. Na žalost samo brzice, saj ribe niso hotele zagristi. Stopil je globlje v vodo, toliko kolikor so pač dopuščali visoki ribiški škornji. Še nekaj minut je napeto opazoval gibanje plovca.

Okolica je bila neverjetno lepa. Dvajset metrov nizvodno je rečica padala v mogočnem slapu in ustvarjala enoličen hrum, ki pa ga ni motil. Fine kapljice so ustvarjale meglico nad njo in lomile sončevo svetlobo v mavrico, ki je ves čas visela nad vodo.

Nedaleč od obrežja je rano zjutraj parkiral staro Škodo. Podvzival se je, da se je ognil jutranjemu prometnemu zamašku na izhodu iz mesta. V prtljažniku je za vsak slučaj imel nekaj dimljenih klobasic za žar, ki jih je kupil v Frenkovi mesnici. V vodi pa je hladil nekaj steklenic laškega piva.

Izza brestov se je rečno obrežje dvigalo in se zaključilo s platojem nad rečnim zavojem. Tukaj je stala bajtica babe Žive. Nihče ni vedel kaj je starejše, bajtica ali baba Živa. Obe sta bili dotrajani in vegasti. Hiša je bila ometana z blatom in žagovino. To je bila stara, dobra toplotna izolacija. Zagotovo so stari mojstri vedeli, kako se zadevi streže. Na nekaterih mestih je omet odpadel, da se je prikazal zid narejen iz surove opeke. Sama streha se skoraj ni videla, saj je bila na debelo prekrita z mahovjem, plezalkami in suhim listjem, ki je mnoga leta odpadalo z vrb, nagibajočih se nad bajtico.

V koči sta bila dva prostora, v enem je bila kuhinja, v drugem pa spalnica. Pohištvo je bilo prastaro, narejeno iz polnega, čvrstega lesa, ki pa ga, presenetljivo, nikjer niso prevrtali črvi. Zidovi so porumeneli zaradi štedilnika na drva, ki ga je baba Živa uporabljala.

Stanku se je zdela najbolj nenavadna njena ogromna omara, ki je bila vredna več kakor vse ostalo, kar je ime-

la starka v hišici. Vedno znova je občudoval rožnati les, ki ga je umetnik pred vsaj stoletjem okrasil z izredno lepo rezbarijo cvetov in listja po vsem obodu omare. Želel si je, da bi pokukal notri, da vidi kaj baba Živa hrani v njej, a je bil vedno zaklenjena.

Stanko je bil večkrat gost pri babi Živi, saj je imela vedno odlično domače žganje in tudi kavo je dobro skuhalo. Ob tem je z zanimanjem poslušal njene zgodbe, ki so bile vedno tako grozljive, da ga je spreletaval srh in je dobival kurjo polt. Govorile so o vampirjih, duhovih in o skrivnostnih izginotjih. Čeprav si ni priznal, je bil vseeno rahlo vraževeren.

Zgodba o Devinskem viru je bila ena od njenih najbolj priljubljenih zgodb. Govorila je prav o kraju, kjer je sedaj lovil ribe. Pripovedovala mu je, da se je tukaj pred mnogimi, mnogimi leti utopila mlada nesrečnica zaradi neuslišane ljubezni. Njen duh se od časa do časa pojavi in utopi moške, ki se pridejo okopati.

Stanko je to zgodbo pripovedoval še prijateljem v mestu. Sedeli so gostilnici Pri vrčku in vsak je pripomnil, da take zgodbe res krožijo naokrog. Vendar se nihče med njimi ni spomnil, da se je v zadnjem času kdorkoli tam utopil. Nekaj starcev se je megljeno spominjalo, da se je v njihovih mladih letih res govorilo, da se je nek mladenič tam utopil pred mnogimi leti. Vendar njegovega trupla nikoli niso našli. Tako sploh ni bilo jasno ali se je res utopil in ali je to sploh bilo tam, pri Devinskem viru.

Stanko je stopil iz vode in sezul gumijaste ribiške škornje. Voda je bila topla in si je zaželel, da se okopa v bistri rečici. Za danes je imel vsega dovolj. Tudi lačen je postal. Tako se je odločil, da se najprej okopa in potem naredi klobasice na žaru in spije ohlajeno pivo.

Vsa oblačila je odložil na gruščnato obrežje. Najprej je še nekaj časa kolebal okrog spodnjic, a potem se je

slekel do golega. Saj ni bilo nikogar, pa še lepše je plavati gol. Tako bolje občutiš tok reke tudi na najbolj intimnih in izpostavljenih delih. Voda je bila zares odlična, le malo hladnejša od zraka in penila se je pri vsakem zamahu ter dolgo časa na površini puščala bleščave mehurčke. Ko je plaval proti sredini rečice, se je Stanko nenadoma zdrznil. V glavo mu je šinila zgodba babe Žive in ni vedel, zakaj se mu je v kosti zalezel prastari praznoverni strah, ki je prihajal iz globoke podzavesti.

Obrnil se je in z močnimi zamahi zaplaval nazaj proti obrežju. Hitel je, kakor da ga preganja vodna pošast. Potem je zastal, saj je opazil, da ob vodi stoji baba Živa. Nenadoma je vsa tresoča se in z drsajočimi koraki stopila v vodo. Obležena! Vsa zavita v svoja običajna črna in temno-siva oblačila je počasi brodila proti njemu.

»Hej, baba Živa! Utopila se boš!« ji je zaklical Stanko. Ni si upal naprej, saj ji ni hotel pokazati svoje moškosti. Kakor bi njegove besede raznesli vetrovi in jih pogoltnilo šumeče slapovje. Baba Živa je nadaljevala s svojo počasno hojo. Nekaj mu ni bilo všeč v njenem pogledu. Bil je drugačen od običajnega, tistega v njeni kočuri.

»Nora ženščina,« je pomislil. »Pa menda si ni pozelela mladega moškega mesa!« Ne, tako si njenega pogleda ni mogel razlagati. Zavedel se je, da ga je prestrašilo to, da si ga ne more tolmačiti kot poželjenje.

Pljuskanje vode je prenehalo. Baba Živa je bila v vodi visoko nad kolena. Nasmejala se je tako, da je samo razvlekla ustnice in ni pokazala svojih piškavih zob. Gledala ga je strmo v oči. Ko je videla strah v njih, je s tihim glasom rekla:

»Pripovedovala sem ti zgodbe ... Vendar si vse preslišal ...« Stanko se je skušal zmuzniti mimo nje na breg. Vendar ga je starka zagrabila za nadlaket. Njena roka je bila presenetljivo močna. Nikjer ni bilo sledu tistega drhtenja in slabosti kot takrat, ko mu je servirala kavo ali žganje.

»Pusti me, baba nora!« je zaklical Stanko. Pozabil je na njuno prijateljstvo in roko skušal iztrgati. Vendar ga je z neverjetno močjo pritegnila k sebi. Stanko je s strahom zavedel, da mu je ud začel trdeti. Takoj nato je začutil starkino roko na vratu in videl še drugo, kako se

mu približuje. Nejeverno je strmel v prstan s konico, ki ga je skrivala v dlani. Kakor, da ga je zbodla osa. Zdelo se mu je, da se koža razpira in da se konica brez bolečin zabada globoko v meso. Bil je popolnoma nemočen, da bi karkoli naredil. Mišice okrog vboda so ohromele kakor od injekcije pri zobozdravniku. Skozi zamegljen pogled je opazil, kako izpod njene gornje ustnice kukata podočnjaka. To je bilo zadnje, kar je videl.

Baba Živa je srkala kri iz rane na vratu toliko časa kolikor jo je črpalo po ožilju živo srce. Ko je iz Stankovega telesa spolzelo življenje, je truplo prepustila rečici. Sama je s čvrstimi koraki zabredla nazaj na obrežje.

Ko je prišla v svojo podrtijo, je sedla na stol. Iz dolgih oblačil se je še vedno cedila voda. Drhtela je, v glavi se ji je vrtelo in njeno telo je gorelo. Že dolgo se ni tako počutila. Bila je zelo zadovoljna, ker je bil Stanko tako zdrav in močan ...

Še vedno je drhtela, ko se je pričela slačiti. Trgala je s sebe mokra ter blatna oblačila in jih metala na tla. Na koncu se je iz cunj prikazalo staro in nagubano telo. Koža je visela na njej kakor nekaj številke prevelika obleka. Drhteč glas se je izvil iz njenega grla. Pričela je stokati. Z rokama je božala samo sebe in na licu se ji je prikazal izraz, ki je bil nekje med agonijo in evforijo. Zabdla je nohte v kožo na ramenu in jo raztrgala kakor papir. Ni bilo ne krvi in ne bolečine.

Pod staro, uvelo kožo se je prikazala nova, čvrsto zategnjena preko napetih mišic. Starka je slačila svojo zmečkano kožo kakor kača, ki se levi. Na koncu je stopila iz kupa svoje stare kože. Postavila se je pred zamazano ogledalo in se dobro ugledala v njem. Obraz ji je prešinilo zadovoljstvo, ko je z dlanjo pogladila novo, mehko kožo. Dotaknila se je dojk, ki so bile znova jedre in čvrste.

Odklenila je omaro iz rožnega lesa, ki jo je Stanko tako občudoval. Na levi strani so visela nova oblačila, bele srajce in umetno izvezena krila. Na desni strani, za pregrado, pa so bili lepo poravnani in zloženi njeni levi, ki so se sčasoma spremenili v kožnati pergament.

Počasi, s premišljenimi gibi, je zložila svoj novi lev in ga položila na vrh kupa ...

TIHOMIR JOVANOVIĆ-TIKA (*1955, Osipaonica, občina Smederevo, Srbija)

Kmalu po njegovem rojstvu se je družina preselila v Beograd. Brati se je naučil že pred šolo, ko je opazoval starejšega brata, kako se v šoli uči branja. Takoj je pričel brati Politikin zabavnik in v njem so ga najbolj privlačile zgodbe o Flashu Gordonu in Dan Berryju. Kasneje se je še sam poskusil v pisanju, a najprej je prevajal različna ZF dela.

Priključil se je beograjskemu društvu ljubiteljev fantastike Lazar Komarčić in kmalu postal urednik njihovega fanzina Emitter. Fanzin je na Eurocon 2004, Plovdiv, Bolgarija, prejel nagrado za najboljši fanzin. Njegove zgodbe so objavljene v različnih zbornikih po vsej bivši Jugoslaviji, na primer: Zekon BiH, Refestikoni Črna gora, Festival fantastične književnosti Pazin, Hrvaška. Objavljal jih je tudi v najbolj znanem časopisu Sirius (Mutant, številka 155-156) in v najbolj brani poljudno-znanstveni reviji Galaksija (Roskov svet, št.245, Slučaj Šampanjak, št.282) ter v časopisih: Torpedo 2036, Odlazak kapetana Ljube, Narukvica (Orbis), Subota uveče (Signal), Vučji tragovi (Kikindske novine), itd. Izdal je zbirko zgodb Fantom. Z Dušanom Božićem pa sta izdelala stripa Zašto ne volim pivo in Drčolski ala.

AEQUILIBRIUM

Andrej Ivanuša

Starec ga je hlastno zagrabil za zapestje in pritegnil k sebi. »Ali te lahko nekaj prosim?« je dejal šepetaje, da ga je bolničar komaj slišal med zavijanjem sirene reševalnega vozila.

Bolničar Mark se je sklonil nadenj. Vedel je, da gospod, ki so ga pobrali z ulice, ker ga je povozil avtomobil, ne bo več dolgo živel. Verjetno mu ne bo usojeno, da ga pripeljejo do urgence.

Rešilec je zapeljal čez grbino na cesti in vozilo se je streslo. Starec se je nakremžil od bolečine in si nato suho obliznil ustnice.

»V mojem žepu je ključ ... od stanovanja ... Stroj ... Nekdo ga mora uravnnavati ... Ti, moraš ... namesto mene!«

»Prosim?« je nerazumevajoče dejal Mark. Starec je stisnil prste s presenetljivo močjo, da ga je zabolelo. Najprej jih je hotel razkleniti, a zadržal ga je starčev proseč pogled.

»Vse ti zapustim ... denar, stanovanje, vse!« je čez nekaj trenutkov nadaljeval starec. Mark je opazoval njegove oči, kajti v njih se zrcali človeška duša. Iskal je znamenja norosti ali zmedenosti. A bile so presenetljivo jasne in čiste.

»Samo stroj, tega moraš uravnnavati ... ti si pravi za to!« je prepričano dejal ranjenec na reševalnih nosilih. Nenadoma je Mark začutil močan glavobol in vse okrog njega je postalo nekako megljeno, zvok oddaljen in čas je pričel teči počasneje. Kot v snu je videl nekakšne ročice in kazalce. Stresel je z glavo in vse je bilo kot prej.

Starec je znova spačil obraz od bolečine in nato s presenetljivo jasnim glasom vprašal:

»Obljubiš, da boš skrbel za Stroj?«

»Obljubim!« je prepričano, vendar napol zasanjano dejal Mark, čeprav mu ni bilo jasno, kje je ta stroj in

čemu služi. Premišljeval je, zakaj je moškemu stroj tako pomemben. Vendar je želel ugoditi starcu, ki je umiral.

Čez starčev obraz se je razlilo olajšanje. Nekaj je zamrmral. Mark se je tako globoko sklonil nadenj, da je skoraj prislonil uho na njegove ustnice.

»Ulica s kostanji, tista najstarejša zgradba...« je bilo zadnje, kar je uspel razbrati. Ko je odmaknil lice, je popustil tudi starčev prijem njegove roke.

Mark je segel k njegovim očem in jih zaprl.

»Počivaj v miru, neznanec!«

Nekaj časa je tako sedel ob umrlem. Ko so zavili okrog vogala na ulico proti bolnici, se je predramil iz razmišljanja. Potipal je mrtvečeve hlačnice z zunanje strani žepov.

V levem je bil res velik, starinski, kovani ključ.

Ključ je potisnil v ključavnico na prastarih, masivnih, hrastovih vratih hiše. Kot je dejal neznani starec, je bila najstarejša v vsej ulici v najstarejšem predelu mesta. Dolgo časa jo je iskal, dokler se ni spomnil, da je to edina ulica s kostanjevim drevoredom v mestu.

Plašno se je ozrl gor in dol po ulici. Bila je prazna. Previdno je obrnil ključ. Ni potreboval veliko moči, ključ se je lahkotno obrnil v ključavnici. Vrata so zaškripala. Iz hodnika je zavela soparna trohnoba. Previdno je vstopil.

Na drugi strani hodnika so bila priprta vrata in iz prostora za njimi se je slišalo pridušeno brnenje.

»Dober dan! Je kdo doma?« je glasno zaklical. Zastal je pred vrati in prisluškoval zvokom hiše. Nič. Potisnil je priprta vrata in obstal na pragu.

Stroj je zapolnjeval skoraj ves prostor. Slišalo se je kakor, da diha velika mehanska žival. Mehanski monster je žužnjal svojo čudno elektrostatično pesem.

O življenju, vesolju in sploh vsem www.andros.si/vesolje/

- podroben opis Sonca in planetov Osončja,
- nastanek in mehanika galaksij,
- rojstvo, življenje in smrt zvezd,
- bigbang, struktura vesolja in njegov konec,
- o možnostih življenja na različnih planetih,
- potovanja na Mars, izza meja Osončja in še dlje,
- pojmovnik, pojasnilo manj znanih pojmov, formule.

Stopil je korak naprej, ko so se nenadoma stresla tla pod njim. Prejel se je za podboj.

»Kaj, za vraga se dogaja!« je rekel na glas. Tresenje tal se je povečalo in padel je po tleh.

Stroj je pobesnel. Kazalci so poskočili na rdeča polja. Ročice na njem so se besno vrtele v vse smeri. Odpirale in zapirale so se lopute in odprtine, nekakšni preklopniki so divje ropotali kakor strojnice. Stara hiša se je tresla in ječala.

»Potres!« je končno šinilo skozi njegove možgane. Počasi se je pričel plaziti do udobnega fotelja, ki je stal pred stikalno ploščo na prednji strani tega velikanskega kupa železa.

Tresenje tal je nenadoma prenehalo. Vendar je Stroj še naprej divjal in regljal.

Mark je vstal in sedel na fotelj. Z rokavom si je obrišal znoj s čela.

»Kaj je to?« se je spraševal in z očmi iskal gumb, da izklopi podivjanega mehanskega bika.

A nenadoma se je Stroj umiril in z istim mirnim glasom naprej prepeval svojo električno pesem.

»Jožef, javi se!« je zahreščal glas iz zvočnika postavljene na vrh Stroja. Sledilo je tiho prasketanje zvočnika.

»Oh, prekletost!« je zamrmral Mark. Naslonil se je nazaj, da se udobno namesti v fotelju in razmisli o vsem. Obe roki je položil na naslonjala sedeža.

»Jožef, dobro, da si spet tam! Zakaj nisi uravnal ta potres? Samo tokrat sem ti še lahko pomagal. Saj veš ...«

»Mark tukaj,« se je opogumil Mark.

»Jožef, kaj se dogaja s teboj? ... Eee ... Kdo? Mark?«

»Mark tukaj,« je še enkrat bleknil Mark in se pri tem počutil prav neumno. »Mogoče bi bilo bolje, če bi pobrisal iz te čudne hiše,« je razmišljal. A nato je čutil, da se je pričel nekako povezovati s Strojem. Skozi roke je zaznal drhtenje naprave. Počasi je mrščavica dosegla njegovo zatilje in priklopil se je.

»Kje je Jožef?« je eksplodiralo vprašanje v njegovi glavi.

Vse se je zavrtelo v divjem vrtincu.

»Mrtev je!« je pomislil in skozi misli so mu šinili dogodki iz zadnjih dni.

»Oh, vidim kaj se je pripetilo ...«

»Tudi jaz!«

»Tudi jaz! Tudi jaz! Tudi jaz! ...« Kakšnih deset moških in ženskih glasov je v njegovi zavesti povzročilo divjo kakofonijo. Nekdo je v njegovem umu zaklical:

»Ne vsi naenkrat!«

»Prosim, ne vsi naenkrat!« je preplašeno pomislil Mark. Potihnili so.

Počasi se je v zraku pred njim pojavila meglena glava bradatega starca. Vsaj zdelo se mu je tako.

»Tako mlad si še!« je zašepetala glava v njegovih možganih. »Dobil boš odgovore na vsa vprašanja. Vsekakor si izbran ...«

»Izbran, za kaj sem izbran?«

»Pravzaprav ... Jožef te je izbral, da ga nadomestiš v ... Aequilibriumu. Po latinsko je to in v tvojem jeziku pomeni Ravnotežnost,« je dejala glava bradatega starca.

»Aequilibrium?« je zašepetal v mislih Mark. »Kaj ...«

»Kaj počnemo? Preprosto, uravnavamo Zemljo. Ustvarjena je bila v Vesoljski delavnici z osjo nagnjeno za 23 in pol stopinje na ekliptiko. Vrti se okrog svoje osi z ekvatorialno obodno hitrostjo 465,12 metra na sekundo. Okrog Sonca potuje 365,24 zemeljskih dni, in tako naprej. Pazimo na potrese, vetrove in še na mnoge druge stvari. Kakorkoli ... kmalu bo pri tebi naslednji potresni sunek. Če ga ne uravnaš, bo močnejši kot prejšnji in mesto bo izginilo v potresu.«

»Kaj naj naredim?« je preplašeno vprašal Mark. Odgovora ni dobil.

Tresenje tal se je znova začelo. Kazalci na Stroju so znova poskočili in releji zaregljali. Mark se je krčevito oprijel naslonjal za roke in nenadoma spoznal, da neka-ko ve, kaj je potrebno narediti. Videl je ranjenega starca v rešilcu in doumel tiste meglene misli, ko se mu je zazrl v oči.

Ko je uspel z mislimi premikati ročice v stroju tako, da so kazalci zdrseli z rdečih polj, se je tresenje tal umirilo. Globoko je zadihal in skoraj orgazmično zadovoljstvo mu je šinilo skozi telo.

»To je Aequilibrium!« je zaslišal glas bradatega starca.

»Mi smo Aequilibrium!« so ponovili bolj oddaljeni glasovi.

Kostanji v ulici so jeseni odvrgli listje. Njihove veje je pozimi prekril sneg. Pomladi so znova zacveteli. A Mark je vsako sekundo tega časa sedel na fotelju in uravnal delovanje Zemlje. Zlil se je s Strojem, ki mu je nudil vse, kar je potreboval.

Mark je zadovoljno mislil:

»Jaz sem Aequilibrium!«

<>

Aequilibrium, fotografija Silvia Biondi, Italija (TicK64, deviantART)

DOBRA KARTA

Marko Vitas

Zgodba je nastala na delavnici rokodelstva spekulativne fikcije in je zvrst 'alternativna zgodovina' na temo »v jarku prve svetovne vojne leta 1950«.

Odprejo se vrata. Skoznja vstopi medicinska sestra. Z odločnimi koraki se nameni proti oknu. Na temenu glave, nad bujnimi svetlimi kodrastimi lasmi, nosi majhno umetelno oglato zloženo belo bolniško čepico, kakršne nosijo medicinske sestre. S sunkovitim potegom potegne vrstico na spodnjem delu bele zavese, ki se v trenutku dvigne in se zvije v rolo nad zgornjim robom okna. Dnevna svetloba preplavi sobo in v hipu razblini somrak zatemnjene sobe. Na stečaj odpre okno, in po nekaj trenutkih začutim v nosnicah vonj poznopomladanskega jutra, duh po cveticah in po sveže pokošeni travi.

»Dobro jutro! Kako smo danes? Danes je prav poseben dan,« me ogovori in me od nog do glave premeri z vedrim pogledom, a za poklicno narejenim nasmeškom začutim sočut in pomilovanje.

»Dobro vas je zadelo. Toda ne skrbite, saj vam bo zagotovo kmalu bolje.«

Nekaj trenutkov še postane ob moji postelji in nato z enako mero odločnosti, kot je vstopila, zapusti sobo in zapahne vrata za seboj.

Ne vem, koliko časa je minilo. Za medicinsko sestro vstopi belo opravljena mlada bolnišnična strežnica. Kadar je človek sam in negiben, lahko le s težavo opredeli minevanje časa. Brez besed mi zamenja plenico in me očedi in obrije. Komajda mi nameni kakšen pogled. Preden s strežniškim vozičkom zapusti sobo, si umije roke. A vodovodne pipe ne zategne dovolj, tako da voda še naprej komaj slišno kaplja iz pipe. Zrem v prazno belo steno pred seboj in še naprej poslušam kapljanje vode v umivalniku.

Zven kapljanja vode prekine dežurni zdravnik, plešast moški srednjih let, svetle polti. Stopi ob vznožje moje postelje. Dvigne kovinsko tablico, na kateri je pripet moj bolniški list, ki je obešena ob mojih nogah na belo pobarvani kovinski okvir stranice moje postelje. Zaskrbljeno zre vanj. Njegov obraz je blede. Hočem mu reči, naj zapre vodo, a razen naprezanja ne čutim in ne zmorem ničesar.

»Lahko ste srečni, da ste preživel. Sčasoma vam bo zagotovo bolje,« reče zdravnik in si samozavestno prikima.

»Vraga, ne more biti bolje,« pomislim, »čas je počasen, a okruten sovražnik. Moralo se je enkrat zgoditi in me zadeti.«

Zdravnik se obrne in nameni proti vratom. Skušam zakričati za njim, naj vendar zapre vodo, a ponovno razen naprezanja ne zmorem ničesar.

Zopet sem sam in voda kaplja. Poizkušam se spomniti kateri je današnji datum: drugi junij tisoč devetsto triinpetdeset.

Voda še vedno kaplja v umivalnik. K sreči me ponovno obišče ena izmed bolnišničnih strežnic. Kot malega otroka me nahrani na žlico in odžejša s čajem. Hrana je brezokusna, oziroma ima tisti vonj, ki je značilen za vse bolnišnične kuhinje. Tudi ona je tiho, medtem ko mi daje hrano. Na

koncu mi obriše usta in tiho brez besed zapusti sobo. Tudi njej hočem veleti, naj zapre pipo, a ko se znova zavem svoje nemoči, si v zadnjem hipu premislim. Voda še vedno kaplja v umivalnik.

Potem me obiščejo domači: žena, hči in vnuk. Ne razveselim se jih. Zaradi svoje nemoči se čutim osramočenega. Ni mi všeč, da me vidijo v takšnem stanju. A zagotovo morajo misliti, da me bo njihov obisk razvedril in mi vlil ponovnega upanja. Vidim njihove zaskrbljene obraze. Govorijo glasno, še posebej takrat, kadar mi hočejo kaj reči. Toda jaz jih dobro in razločno slišim. Edino, kar lahko storim je, da v znak pritrditve, če me že kaj vprašajo, s kazalcem potapkam na odejo, s katero sem pokrit. Kratkohlačni vnuk se ne meni dosti zame. Nekaj časa teka z modelom Spitfire-ja po sobi in oponaša zvok letalskega motorja. Preden me je zadela kap, sem mu moral ure in ure pripovedovati o mojih pilotskih dogodivščinah. V tistem trenutku odtavam med spomine na adventni čas v letu 1917, ko sem za las ušel smrti, med služenjem na fronti Velike vojne.

Spominjam se večera, ko smo po večerji v pilotski kanti- ni igrali partijo kart. Mične hostese v uniformah, ki so nam stregle, kljub vojnemu času niso izgubile svojega šarma. Izvidniki nismo veljali za elito, v katero so spadali piloti lovskih letal. Ti so bili izurjeni, da ubijajo in da so ubiti za kralja in domovino. Mi pa smo bili izurjeni samo, da enkrat umremo, prav tako za kralja in domovino. A še vedno smo bili na boljšem kot tisti, ki so prezebali v blatnih rovih, sem razmišljal. Spominjam se, da sem tiste noči veliko sanjal. Sanjal sem ravnatelja konjeniške šole, kako rohani, da konjenica ni več potrebna, in v sanjah sem se znašel do kolen v flandrijskem blatu. Iz rova streljam z mitraljezom in s svinčenimi krogli bijem po sovražniku.

Spominjam se naslednjega dopoldneva. Po jutranjem čaju nama je polkovnik dajal napotke za izvidniško akcijo, v katero se podajava:

»Na vzhodni fronti vlada premirje,« je dejal poveljnik, »in vsakemu norcu je zdaj že jasno, da je samo vprašanje časa, kdaj se bo nad nas zgrnila velika ofenziva in se bo razdivjala silovita bitka. Zato bosta v današnji izvidniški misiji oprezala za morebitnimi novimi položaji dolgometa- nega topništva in opazovala železniška križišča, promet na cestah in poskušala zaznati vsako malenkost, ki bi morebiti kazala na dovažanje okrepitev.«

»Razumem,« sva v en glas pritrdila. Nisva se po vojaško zadržala, kot je veleval vojaški drill. Ta ni bil v navadi za može v prvih bojnih vrstah. Zapovedan pa je bil v zaledju, nekaj milj za nami. Poveljnik naju je še prijateljsko potrepeljal po ramih in nama zaželel vso srečo.

Urno sva se podvivala do najinega dobrega starega, a zanesljivega dvokrilnega Armstronga. Pred kratkim so

nama ga bili pobarvali, zgoraj umazano rjavozeleno in od spodaj sinje modro. Tako naj bi naju sovražnik težje opazil. Piloti smo čutili, da se je s to spremembo k nam priplazil vonj in zadah iz pehotnih rovov. Sovražni piloti iz lovske eskadrilje Letečega cirkusa, ki so sejali strah in trepet med zavezniškimi piloti so, v znak protesta, dali prebarvati svoja letala z živopisnimi barvami. Po drugi strani je ta sprememba v psihološkem smislu porazno delovala na novince med zavezniškimi piloti. Ob srečanju z lovskimi letali Letečega cirkusa so se pogostoma brezglavo spustili v beg, in takšna panika je praviloma zapečatila njihovo usodo. Moj izvidnik Joey, je takoj zatem, ko so nama prebarvali letalo, na zadnji del letalskega trupa, tik ob repu, poleg rdeče-belo-modrega znaka kraljevskega letalstva, naslikal tarot karto obešenca, ki za pete obešen visi z drevesne veje. Vsaj nekaj osebnega, kar naju bi ločevalo od drugih pilotov v enako uniformno prebarvanih letalih. Ko sem ga povprašal, zakaj nama je namenil tako morbidno sliko, mi je odvrnil:

»To je pravzaprav dobra karta. Pa saj midva gledava na svet od zgoraj.«

Joey je bil v civilu slikar in zato me ni presenečalo, da so ga dodelili v letalstvo za izvidnika. Vešč je bil s fotografsko kamero in, kot se to spodobi in pričakuje za slikarja, je znal dobro, pronicljivo trezno opazovati.

Nebo je bilo tisti dan jekleno sive barve in visoka oblačnost ni obetala ničesar dobrega. Splezala sva v letalo. Dodal sem plin in stari Armstrong je gromko zabrnul. Letalo se je treslo in poskakovalo po travnati vzletni stezi, dokler se nisva počasi odlepila od tal in se začela dvigati nad flandrijske ravnice. Pod nama se je razprostiral rjavo-zelen mozaik njiv in travnikov. Kmalu sva preletela tudi črto. Frontno črto, črto uničenja, blata, življenja in hkrati mejo sto tisočerihi smrti, ki se je vila na stotine, tisoče milj in za njo labirinte oskrbovalnih rovov in seveda neštete kotanje, ki so jih bile izkopale granate. Letela sva in oprezala za morebitnimi premiki. A na bojišču je bilo težko prepoznati neobičajne spremembe. Vse je bilo videti enako, tone železja in betona, ter seveda ljudi, vkopane vojake obtežene s svojimi usodami. Mnogo lažje je bilo spoznati spremembe v zaledju, kjer je bilo navidez vse spokojno in idilično, do koder so postajale kotanje težkih topovskih izstrelkov vse redkeje posejane ali pa jih sploh ni bilo več.

Toda tisti dan sva imela smolo. Kaj kmalu sva zagledala živopisno prebarvano letalo, ki je nedvoumno pripadalo eskadrilji zloglasnega Letečega cirkusa. Zavil sem nazaj proti frontni črti in se silovito spustil v strmoglavi let. Sovražni lovec nama je kot divja sestrada zver neusmiljeno sledil. Ko sem izravnal letalo, sem od sredobežne sile skorajda izgubil zavest. Sovražno letalo je bilo mnogo hitrejša in kmalu se nama je čisto približalo. Samo čakal sem, kdaj se bo po nama usul dež težkih strojničnih krogel. Dvigniti se nisem mogel več, saj je bilo znano, da se sovražni trokrilci silovito vzpenjajo, mnogo hitreje kot najin stari dobri Armstrong. Že sem hotel letalo usmeriti proti lažni, mamljivi varnosti domačega zaledja, a sem se zadnji trenutek pred tako nespametno odločitvijo premislil.

Bežno sem si v zavest priklical spomin na sanje, ki sem jih bil sanjal tiste noči, in letalo usmeril nad frontno linijo in

ji sledil. Zavijal sem levo in desno kakor je tekla frontna črta, sem ter tja. Trokrilni Fokker naju je obletaval iz vseh strani. Začel je streljati in zadrdrala je tudi težka Joeyeva strojnica za menoj. Kmalu sem lahko opazil, da izstrelki cefrajo delce kril najinega letala. Sovražni Fokker je streljal vse bolj natančno. Pobožno sem upal, da tudi naši iz strelskih jarkov streljajo karseda natančno. Ker so si bili rovi sovražnih sil tako blizu skupaj, so zagotovo morali streljati na naju tudi iz sovražnih položajev. Še nadalje sem sledil sem ter tja frontni črti, kakor je vijugala. Izstrelki pa so še vedno deževali po najinem letalu in Joeyeva strojnica za menoj je v nekem trenutku utihnila. Vijugal sem in priganjal starega Armstronga do roba njegovih zmogljivosti. Motor je brenčeče rohnul. A trokrilec za menoj se ni dal. Imel sem občutek, da ga moji obupni manevri vijuganja samo spodbujajo k še večji napadalnosti. Še naprej naju je obletaval, preletaval in neusmiljeno, besno streljal po naju. Že sem bil pomislil, da to mora biti zagotovo zadnji dan mojega življenja, ko je trokrilec nenadoma, brez kakršnegakoli vzroka odnehal in se oddaljil. Zavil sem proti domačemu zaledju. V daljavi, nad sovražnim zaledjem, sem lahko opazil trokrilca, ki me je bil napadal, za katerim se je vlekla tenka dimna črta.

Pogledal sem nazaj proti Joeyu in mu z rokami pomahal in nakazal, da se bova kmalu vrnila in spustila na domače letališče. Toda Joey mi ni odzdravil. Videti je bil zlovešče negiben. Spustil sem se na domačo travnato letališko stezo. Letalo se je streslo. V mislih sem začutil odrešujoče olajšanje. Motor starega Armstronga je ob tem nekoliko pokašljaj. Ko so nama prinesli lestve, sem nemudoma skočil iz letala, medtem ko je Joey obsedel na svojem sedežu. Splezal sem do njega in ga potrepljal po licih. A je bil popolnoma negiben. Medtem so pritekli bolničarji in Joeya izvlekli iz letala in ga položili na nosila. Bolničar mi je z izrazom osuplosti na obrazu odkimal. Pred očmi se mi je stemnilo. Nekdo izmed letališkega osebja je pritekkel do mene in me objel.

»Že dobro,« sem mu dejal.

Namenil sem se nazaj proti najinemu staremu Armstrongu, ki je mestoma skorajda spominjal na kuhinjsko cedilo. Splezal sem po lestvi, da bi vzel razpelo, ki ga je Joey hranil poleg sedeža. Sedež je bil popolnoma okrvavljen in pred njim na tleh je ležala mlaka krvi. Vedel sem, da je bilo razpelo darilo Joeyeve matere. Zato sem razpelo kasneje po pošti poslal Joeyevi materi.

Iz spominov me predramijo moji domači z glasnim govorjenjem, dokler jih ne prekine zven Big Bena in za njim silovito stopničasto valovito pritrkavanje manjših zvonov iz številnih cerkva. Voda še naprej kaplja v umivalnik.

»Imamo suverena! Danes je kronanje,« reče moja žena. Žena in hči se vzravnata in se obrneta proti oknu. Opazim, da imata obe orošene oči. Ko zvonjenje poneha, me nahranita s svežim jabolkom. Preden odideta, me poljubita in pogladita po roki. Jaz pa hočem zakričati, prekleto naj vendarle nekdo zapre vodo. Za njimi ostane tišina, le voda še naprej kaplja v umivalnik. Kmalu bo zopet prišla bolnišnična strežnica, ki me bo nahranila s kosilom.

ANDROID ADAM

PODOBE IZ PRIHODNOSTI

Vid Pečjak

Zazvonilo je. Odprla je vrata in zagledala svojega pokojnega soproga Adama. Obšla jo je groza in v hipu so ji otrdeli udje. Ni se mogla premakniti. Neznanec je bil dobesedna kopija njenega Adama: imel je enake oči, enake lase, enaka usta, tudi velikost, celo znamenje na čelu in pega na vratu nista manjkali. Kaj takega ni pričakovala.

»Ojoj!« je vzkliknila. Spomnila se je, kako ji je njen Adam malo pred smrtjo obljubil svojega dvojnika, androida Adama 2. Vendar ni pričakovala, da mu bo tako do pikice podoben.

»Prišel sem,« je dejal android Adam, »Naročil me je vaš pokojni sprog Adam.« Celo glas je bil istoveten. Kot da bi poslušala svojega Adama.

»Prišel si,« je ponovila. »Ampak ti nisi moj Adam.«

»Nisem tvoj Adam,« je rekel. »Sem android Adam.«

»Si android Adam,« je ponovila.

»Sem. Vendar mi reci kar Adam,« je predlagal.

»Rečem naj ti kar Adam.«

»Seveda. Saj se v ničemer ne razlikujem od pokojnega Adama.«

»Se ne razlikuješ od mojega Adama. Misliš, da ga lahko zamenjaš?«

»Seveda. Sem njegov natančen posnetek.«

»Vstopi,« ga je povabila, ker je svojemu nekdanjemu možu obljubila, da bo sprejela njegovega dvojnika.

Spočetka sta živela vsak zase. Toda android jo je preveč spominjal na njenega Adama. Počasi se je začel led med njima taliti. Zvečer sta gledala televizijo in se pogovarjala o vsem mogočem, pogosto tudi o njenem življenju s pravim Adamom. Novi Adam se je spominjal vseh pomembnih dogodkov, celo podrobnosti, na primer kako sta se prvič srečala, prvič poljubila, šla v restavracijo Letališče, na izlete na obalo in slovesno poroko

pred petnajstimi leti.

»Se spomniš najinega poročnega potovanja v Benetke?« je vprašal Adam. »Nekdo je ob čolnu skočil v vodo in te zmočil. Morala si zamenjati obleko.«

»Spomnim se,« je dahnila. »Kupil si mi široko vijoličasto krilo, kot so ga nekdanj nosile Benečanke,« ga je dopolnila.

Čedalje bolj se je obračala nanj kot na pravega Adama in počasi je pozabljala, da je le njegova kopija. Iz njega je dihal njen Adam in samo to je bilo važno. Kadar sta se ponoči objemala, je jecljala: »Oh Adam! Samo da si prišel nazaj!« Adam ji ni ostal dolžan. »Rahela, jaz te nisem in te ne bom pozabil, nikoli, večno boš ostala v mojem srcu, saj vidiš, da naju niti smrt ne more ločiti.« Šepetal ji je sladke besede kot njen Adam v mladih letih. Poklical jo je »spominčica« in tedaj se je spomnila, kako ji je dal to ime, ko sta šla prvič na skupni dopust. Kupil je rože od poulične prodajalke in rekel: »Ti si moja spominčica.«

Ko so jo sosede in prijateljice spraševale, kdo je njen novi prijatelj, je odgovarjala »Adam.«

»Zares mu je podoben, a to ne pomeni, da je vstal od mrtvih,« je dejala prijateljica.

»Zaljubila si se zato, ker mu je podoben in te spominja nanj.«

Nihče ji ni verjel, da prijateljuje z androidom Adamom, ki ga je izdelala firma Androidos Electronics, kjer je bil njen nekdanji mož zaposlen. Ni se spraševala, kako so naredili humanoidnega robota, ki je popoln posnetek njenega nekdanjega moža. Prejšnji Adam ji je razlagal, kako v podjetju posamejno vse, kar je v spominu posameznika ter vsa njegova nagnjenja in nagone, vendar ga ni nikoli povsem razumela. Z novim Adamom sta hodila v restavracije in vedela je, da na straniščih

izbruha pojedeno hrano ter da se ponoči vklaplja v električni tok, a to je ni motilo. Novi Adam ni bil nič slabši od prejšnjega, v zapeljavanju pa ga je celo prekašal. Spomnil se je, kam jo je uščipnil na poročno noč in kam jo je poljubil, ko sta na Sierri Nevadi ušla črnemu medvedu.

Velika preizkušnja je bila srečanje z njegovimi starši. Android se je vedel prijazno in nadvse podobno kot prejšnji Adam. Le nekoč ni vedel, kdo je bila Adamova ljubezen v srednješolskih letih, tako da se je oče začudil: »Si pozabil Melito?« V hipu se jo je novi Adam spomnil in jo opisal. Ponovil je, da jo je zapustil zato, ker je preveč smrkala, kar mu je šlo zelo na živce.

»No, saj nič ne rečem, Rahela je v redu dekle, čeprav mi je bila Melita bolj pri srcu.«

Z novim Adamom je šla na počitnice na otok Kreto in v dveh tednih ni nihče opazil, da ni pravi človek s krvjo in kostmi. Vpisal se je z imenom Adam Kljent in Rahela ga ni opozorila, da to ni njegovo pravo ime. Prevzel je identiteto njenega prejšnjega moža in odlično igral njegovo vlogo.

Nekoč ga je vprašala, kakšno je njegovo pravo ime, a je zagonetno odgovoril: »Adam Android. Vendar priimek ponavadi izpuščam. Na vse dokumente se je podpisoval Adam Kljent in nihče ni nikoli zahteval dodatna pojasnila.

Vsak teden je za kakšen dan izginil iz njenega stanovanja. Ni vedela, da ga preiskujejo v firmi Androidos Electronics, dejal je le, da se srečuje s prijatelji, čeprav ni vedela zanje. S prijatelji njenega prejšnjega Adama nista imela nobenega stika.

»In kdo so tvoji prijatelji?« ga je vprašala.

»Drugi androidi,« ji je zvito odgovoril.

»Ali jih je veliko?«

»Ne,« je odgovoril. »Sem eden od prvih, ki jih je izdelala moja firma, načrt pa je pripravil tvoj mož Adam.«

»Saj mi je vseeno, ali si android ali človek. Rada te

imam, vrnil si mi to, kar sem mislila, da sem za zmerom izgubila.«

»In kaj je to?«

»Življenje.«

»Življenje?«

»Da, življenje. Po moževi smrti sem bila čisto strta, zgubljena. Brez veselja, brez smisla, brez interesa. Vse to si mi daroval nazaj.«

Po tem razgovoru se nista več pogovarjala o prejšnjem Adamu, o firmi Androidos Electronics in niti o androidih. Živela sta samo drug za drugega.

Do prvega konflikta med njima je prišlo, ko mu je Rahela rekla, da bi rada imela otroka. Adam jo je začuden pogledal in na kratko dejal: »Otroka mi niso programirali.«

Poslej nista več govorila o otroku, čeprav je Adam opazil, da radovedno pogleduje otroke, ki so se igrali v parku. Pomirljivo je dejal: »Oprosti, ampak zares ne morem.«

Rahela se je delala, kot da ga ni slišala, čeprav je ponoči premišljevala o njegovih besedah. Šele tedaj se je spomnila, da je vendarle samo android, ki so mu človeška čustva in potrebe tuje. Vendar to ni omajalo njune zveze. Družila sta se še naprej in hodila na

Nekega dne sta se sprehajala v bližini parka, ko je izza sprehode, kot da se ni bilo ničesar pripetilo. vogala pridrvel avto. Hitro je zavrl, a ga je postrani odneslo v njiju. Zavore so škripale, Rahela in Adam pa sta padla na tla. Ona se je hitro pobrala, on pa je obležal. Sprednji odbijač se mu je zaryl v globoko v pas. Pokazala so se vezja in elektronske naprave, preprežene z žicami. Rahela ni mogla verjeti svojim očem. Bruhnila je v neutolažljiv jok in stokala: »Adam, joj, moj Adam!« Zaslišala je glas: »To je bil pa robot.« Zazrla se je predse. S stegnjen roko je neki mladenič kazal na razmesarjeno truplo. »Ne, ni bil robot!« je zajecjlala. »Bil je moj Adam, moj edini Adam.«

OSEBNA ŠTEVILKA PODOBE IZ PRIHODNOSTI

Vid Pečjak

Samson si ni mogel kaj, da ne bi neprestano ogledoval številko, vtetovirano na levo podlaket. Veliko je bral o njej. Posameznikom jo vtisnejo kmalu po rojstvu, nato pa avtomatično dopolnjujejo z življenjskimi podatki. Najel je razlagalce, a noben ni znal pravilno prebrati številke, nekateri sploh niso mogli odpreti zapisa. Ni vedel, zakaj ji pravijo osebna številka, pravilno in uradno se je glasila Številka socialnega zavarovanja (Social Security Number) Na TV so jo pogosto hvalili. Odkrivala je gensko strukturo DNA in opozarjala na »slabe« gene. Bojda je mnogim ženam napovedala prsnega raka in so si jih dale pravočasno odstraniti. Opozarjala je na večjo ali manjšo verjetnost mnogih drugih bolezni in bolniš-

nicam dvignila promet in dobiček. Sporočala je, kdo ima prirojeno nagnjenje do kriminalnih dejanj in pri komu lahko pričakujemo nastanek psihopatije. Poleg tega so bili v številki zabeleženi vsi dolгови in denarni promet posameznika, izobrazba in ocene šolskih predmetov, psihološki del pa je razodeval osebnostno strukturo in dominantne motive posameznika. Številčne zapise so izrabljali v podjetjih, bolnišnicah in izobraževalnih ustanovah. Od nje je bilo odvisno, ali bo študent dobil štipendijo ali ne, ali je primeren za neko delovno mesto in nazadnje celo plača. Nekateri izvedenci, zlasti v politiki, so jo hvalili, češ da je veliko pomagala pri zdravljenju nevarnih bolezni, pri izobraževanju, odkrivanju

kriminala, izbiri zakoncev, zaposlovanju talentov, kritiki pa so poudarjali, da gre za nedopusten poseg v človekovo svobodo in avtonomnost. Na referendumu pa so močno zmagali zagovorniki osebne številke. Od takrat se je osebna številka ohranjala v nespremenjeni obliki. Po časopisih in revijah so pogosto pogrevali »Primer Eve Schulz«, ki je v prometni nesreči zgubila pol kože z lasišča ter drugih kosmatih delov telesa, nekaj prstov, zelo poškodovani so bili nos in ušesa ter nekateri notranji organi, kljub temu pa je zdravnikom uspelo s pomočjo osebne številke sestaviti deklico nazaj. Na TV ekranih so kazali Evo pred in po operacijah.

Razlagalcev številke je bilo kot listja in trave in tudi Samson jih je dvakrat najel, a je bil obakrat razočaran. Tedaj je zvedel, da je razlagalec tudi njegov prijatelj z otroških let, Jakob Magnus, ki so ga hvalili, da je zelo vešč in natančen. Telefoniral mu je in Magnus je obljubil, da mu bo odvozil skrivnost.

Ko sta se srečala, je prijatelj najprej prebral številko 2.111.345. 667. Vpisal jo je v majhen elektronski aparat, kjer se je prikazala veriga številčnih in črkovnih simbolov.

»Kaj želiš vedeti? Svoj genetski kod, podatke o šolanju, najprimernejše prijateljice za ljubezen ali kaj?« ga je vprašal.

»Začniva pri genetskem kodu, kasneje bova pogledali tudi druge znake,« je odgovoril Samson.

»Pripominjam, da bolezenski kod ne pomeni, da boš neizogibno zbolel za neko boleznijo. Večini se je mogoče s pravilnim načinom življenja izogniti.«

»Na primer?«

»S prehrano,« je odgovoril Jakob. »Saj je znano, da prehrana spodbuja ali zavira nastanek bolezni.«

»V redu,« je dejal Samson. »Bom upošteval.«

Jakob je bral: »V otroštvu nagnjenje k ošpicam in škrlatinki...«

»Škrlatinko sem imel, ošpic pa ne.«

»Seveda, ošpice so izumrle,« je dejal Jakob. »Zadnje viruse hrani v zamrznjenem stanju zdravstvena banka v New Jerseyu.«

»Le zakaj?« je vprašal Samson. »Če želijo neko bolezen iztreti, jo morajo uničiti do zadnjega virusa ali bakterije.«

»Ne vem. Morda jih hranijo za primer vojne?«

»Da bi raztrosili viruse po sovražnikovem prebivalstvu? Ne verjamem.«

»Zakaj pa hranijo v silosih radioaktivni prah? Menda ne, da bi pomagali ljudem.«

Jakob je poročal naprej: »Večkrat te bo ogrožala gripa in druga vnetja grla, niso izključene pljučnice, tukaj pa... tukaj pa je nekaj bolj nevarnega. Pljučni rak v četrtem desetletju.«

»Ali res? Kmalu jih bom imel trideset. Se mu je mogoče izogniti?«

»Seveda. Beri medicinsko literaturo. Preglej internet. Posvetuj se z zdravnikom.«

»Še pred tem ti bodo zrasli boleči žolčni kamni.«

Jakob je napovedal tudi zgodnji revmatični artritis in

popuščanje srčne mišice.« Latinske izraze je sproti prevajal v materin jezik, da ga Samson ne bi narobe razumel. Imel je že dolgo prakso z branjem diagnoz, čeprav ni bil zdravnik niti bolničar. Kar tretjina njegovih napovedi se je uresničila, pri nekaterih osebah pa skoraj tri četrtine.

Od tega dne naprej Samson ni imel več notranjega miru. Neprestano je premišljeval, kaj ga čaka v prihodnosti, in prisluškoval svojim fiziološkim procesom. Nekoč je začutil trganje v prsih in takoj je pomislil na prihajajočega raka. A čez nekaj dni je prenehalo. Drugič ga je bolelo levo koleno in je pričakoval napad artritisa. Šele kasneje se je spomnil, da se je malo pred tem udaril v koleno.

Ko ga je zbolel trebuh, je odšel k zdravniku, da ugotovi žolčne kamne. Ni jih našel. Odšel je še po drugo mnenje k drugemu zdravniku, ki je potrdil prejšnjo diagnozo. Šel bi tudi k tretjemu zdravniku po tretje mnenje, a mu je bilo nerodno. Najbolj pa se je bal raka. Kadar je zakašljal, je takoj odprl internet in pregledal simptome pljučnega raka. Poznal jih je bolje kot njegov zdravnik pulmolog. Zdelo se mu je, da tako ne bo mogel več dolgo naprej.

»Sem med nebo in Zemljo,« se je pritožil Samsonu, ta pa ga ni razumel in je odgovoril:

»Zaenkrat še nisi astronaut na Vesoljski postaji.«

Ko je brez raka dočakal štirideseto leto, je uvidel, da je bila napoved napačna.

»Še dolgo bom živel,« si je prigovarjal. Sklenil je, da ne bo več brskal po internetu. Čeprav so mu misli še vedno uhajale k boleznim, se je držal obljube. Tudi z Jakobom ni več govoril o boleznih in njihovih simptomih. Prepričal se je, da je zdrav in se ni več menil za morebitne simptome. Prijatelj mu je svetoval, naj ponovno pregledata številčni zapis, a je odklonil. Tako je dočakal petdeseto leto.

Ko pa je s svojo zaročenko ter Jakobom in njegovim dekletom odhajal iz gledališča, kjer so gledali Molierovo igro Namišljeni bolnik, ga je nenadoma v pljučih zaskelilo. Zakašljal je in izpljunil kri. Dejal je (bolj sebi kot drugim):

»Ni vse namišljeno, kar je namišljeno.«

ŠIMEN INU AGATA

BALADA PO MOTIVIH IZ LJUDSKIH PESMI

Andrej Ivanuša

Šimen en dan prišel je 'z višav,
nos krompir, obraz mu ves kozav.
Nihče ne ve, kako je to res bilo,
a krivogledo Agato vzel je za ženo.

Bajta naše Agate, te sirote mlade,
vegasta, prepišna, so sprhnele klade,
mahovje inu slak prekrila sta ji krov,
postal zdaj to je njun domek nov.

Sklenila sta, zaljubljena, srečna vsa,
da majavo kočuro sama si popravita.
Kje le revi lakotni soldov naj dobita?
Nenadoma Šimenu šine misel skrita.

K bogatinu Drašu skup' oba sta šla,
če jima v lesi nekaj paleg' drva da.
Skopuh prekleti srce ima brezovo
»Če plačata!« dejanje to je 'jegovo.

Dolgo v noč se Šimen je tam pogajal,
pogodbo kruto je težko si izpogajal.
S sklonjeno glavo končno je pristal,
na bogato poplašilo svoj križ pridral.

Šimen naš inu 'jegova žena Agata
v temnem lesi si pale drve žagata.
Reče mladec zdihan Šimen Agati:
»Ženka, nej tak hitru drve žagati!«

Na kraji vasi kočó sta si uredila,
nove klade, vrata, polkna naredila.
Mahovje zatlačila v pišne špranje,
škripava postelj' ziblje ju v spanje.

Zjutraj Agata nemirna na plac hiti.
»Moj'ga Šimna v postli, v koči ni!«
Se zbral je ženski celi vaški zbor,
še moški stop'li hitro so na dvor.

»Kaj dogaja se?« čez drugega sprašujejo.
»Šimna ni!« nejeverno z glavó zmajujejo.
»Dan's ponoč' ga zagotovo je hudič uzel,
sred noči iz post'le tople ga je nekam snel.«

Ko zbor vse bolj glasi se in kriči,
množ'co nenadoma novica prestreli:
»Čujte, naš kozavi Šimen se vrnil je!«
»Kako? Kje bil je? Le kje vedril je?«

Vso noč na tihem, širnem morju,
daleč vstran, tam zadaj na obzorju,
rečem vam, ni ne jedel in ne pil,
vso hladno noč je ribe tam lovil.

Vendar v mreži nikoli ničesar ni,
so le alge in bele ribje so kosti.
Naj se še tak' trudi, išče položaj,
s soncem praznih rok vrne se nazaj.

Ko blagoglasno glas zvona zazvoni,
Šimen zbranim na plac' spregovori:
»Za pala drva se z Drašem pogodim
da plačam, kar ponoči v mrežo ulovim.«

V zarjaveto skledo dal je alge in kosti
in pred vsemi svečano mu jo pomoli.
Draš rdečih lic skledo vrže besnó na tla:
»Jutri znova pridem, saj pogodba še velja!«

Tako vsako jutro vaščani so se zbrali,
da videli bi komedijo in dramo, ka-li?
Vsako jutro v skledi so le alge in kosti,
Draš vsako jutro mu na tla jo zavihti.

Ko mine deveti dan, Drašu končno prekipi:
»Tu je pogodba tvoja, naj v grlu zatakne ti!«
Papir s križem on raztrga, vrže jo na tla,
jezno, med smehom ljudstva, divje odvihra.

Deseti, enajsti dan vihar Drašu čolne preobrne,
dvanajsti dan Šimen znova se na morje vrne.
Ko privesla nazaj, vodo čoln 'jegov zajema,
saj rib je čez in čez, da zbor komaj to dojema.

Šimen ribe podeli z vsemi, ki so na plac prišli,
slavje naredijo, zbero vsi ljudje iz male se vasi.
Od takrat Šimnu inu Agati vse v dobro se obrne,
Drašu lakomnemu pa hudič na slabo vse prevrne.

Jašubeg en Jered

novice iz Drugotnosti

VITEZI IN ČAROVNIKI
www.vitezicarovniki.com

JAŠUBEG EN JERED
NOVICE IZ DRUGOTNOSTI
www.drugotnost.si

DRUŠTVO ZVEZDNI PRAH
www.zvezdni-prah.si

DRUŠTVO PRIZMA
www.prizma.si

TOLKIENOV DRUŠTVO GIL-GALAD
www.drustvogil-galad.si

FUTURUM
www.futurum.si

VODNIK PO ZF
vodnik-zf.info

MARA R. SIRAKO
www.marasirako.info

MARTIN VAVPOTIČ
martinvavpotic.wordpress.com

BOJAN EKSELENSKI
www.pisatelj.net

ANDREJ IVANUŠA
www.andros.si

MIHA REMEC
www.miha.remec.si

MIHA MAZZINI
mihamazzeni.com

MIKI MUSTER
www.muster.si

IVAN SIVEC
www.ivan.sivec.net

VID LEGRADIČ
www.vtine.org/nr.html

SLOVENSKA WIKIPEDIJA
sl.wikipedia.org/wiki/Slovenska_znanstvena_fantastika

ZADNJA STRAN

ZVEZDNI PRAH 2014

Letni zbir slovenske fikcije

RAZPIS ZA OBJAVO

SPEKULATIVNIH ZGODB IN PESMI 2014

Novembra 2012 smo uspešno izdali prvo zbirko spekulativnih zgodb in pesmi **ZVEZDNI PRAH 2012 - letni zbir slovenske fikcije**. V pripravi je naslednja **ZVEZDNI PRAH 2013**. Mi pa načrtujemo naprej:

RAZPIS ZA LETO 2014

Društvo ustvarjalcev spekulativnih umetnosti ZVEZDNI PRAH, Stritarjeva 24, Maribor, razpisuje netekmovalni natečaj za objavo spekulativnih zgodb in pesmi za drugo zbirko spekulativnih zgodb **ZVEZDNI PRAH 2014 - letni zbir slovenske fikcije**.

Namen natečaja je pridobiti kvalitetna dela za objavo.
Zaključek 3. natečaja je: **30. september 2014**.

Zbirka bo izšla predvidoma med novembrom 2014 in marcem 2015. Na natečaj pošljite vašo zgodbo ali pesmi s področij:

- znanstvena fantastika,
- fantazija,
- horor (grozljivka),
- in/ali kriminalka.

Zgodba naj bo dolžine največ 24.000 besed (ali 96 strani ali 6 avtorskih pol ali 172.800 znakov s presledki). Pesmi naj bodo največ tri, poljubne dolžine. Besedilo naj bo v elektronski obliki (DOC, DOCX, ODT, ipd.) in naj bo pripravljeno skladno s standardi, ki so objavljeni na naši internetni strani **www.zvezdni-prah.si**.

Tričlanska komisija sestavljena iz članov društva, bo ocenila vse prispele zgodbe ali pesmi in se odločila o uvrstitvi besedila v izbor. Na njihovo odločitev pritožba ni možna. Avtorji prejmejo kratko sporočilo o izboru/neizboru v roku 30 dni od dneva zaključka natečaja. Z izbranimi avtorji bomo sklenili ustrezno avtorsko pogodbo o brezplačnem odstopu besedila.

Gradivo pošljite v elektronski obliki na e-naslov:

info@zvezdni-prah.si

ali v drugi digitalni obliki (USB ključek, CD) na naslov:

Društvo ZVEZDNI PRAH

Stritarjeva 24, 2000 Maribor.